Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, …ДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной … гарана | № 236 (17359) | 1986 оной октябриин 13, понедельник | Сэн 3 мүн.

…С. ГОРБАЧЕВ …ГАНТЭЙ УУЛЗАБА

…ВИК. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Гене… …тарь М. С. Горбачев США-гай Прези… …гантэй октябриин 11-дэ түрүүшын хо… …хэбэ.

…н уласхоорондын байдалай, совет… …арилсаанай асуудалнууд, ядерна буу … бүтээн гаргалгые болюулха тухай …зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

…КЬЯВИГТА УУЛЗАЛГА БОЛОБО

…(ТАСС). КПСС- …еральна секре- …рбачевой, США- …Р. Рейганэй хоо- …залга октябриин …ята эхилбэ. Нё- …ноябрь һарада …нэз ойлголсоһо- …совет хүтэлбэри- …ай хэрэгээр Хол- …удта ошохые бэл- …ай үндэһөөр энэ …рэгдэнэ.

…сагаар 13 час 30 …совет делегациин …уд Атлантиин …дахи «Хевди» гэжэ тусхай байшанда …. Протоколой гу- … ойлголсоһоной …ай байшангай …Рейган М. С. Гор- …. Хэдэн мину- …фото болон телевизионно камерануудай объективүүдэй урда байһанайнгаа һүүлээр хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэд хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхөөр хараалагдаһан таһалга руу оробод.

Хөөрэлдөөнүүд нюуса далда байдалда үнгэржэ, хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондоо үгээ ойлголсоһоной үндэһөөр лэ хөөрэлдөөнүүдэй үрэ дүнгүүд тухай мэдээсэгдэхэ юм гэжэ эндэ соносхогдоһон байгаа. Гэбэшье мүнөө «Хевди» гэжэ тусхай байшан соо зүбшэн хэлсэгдэжэ байһан асуудалнууд имагтал 2500 гаран журналистнуудые бэшэ, харин бүхы оронуудай арадуудые гүнзэгы ехээр һонирхуулна. Эгээл тиимэһээ США-һаа болон Баруун Европын хэдэн оронуудһаа эб найрамдалай тала баридаг элдэб эмхинүүдэй делегацинууд уулзалгын эхилхын урда тээ Исландиин ниислэл хото ерэһэн байгаа.

Политическэ элдэб үзэлтэй, хараа бодолтой байгаашье һаань, эдэ эмхинүүдэй түлөөлэгшэдые бүмбэрсэг дэлхэйн хуби заяанай түлөө ниитын анхарал оролдолго, хүн түрэлтэниие ядерна дайнай аюул руу түлхихэ ябадалые зайсуулан сараха хүсэл эрмэлзэл нэгэдүүлнэ. Ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын тула шухала алхам хэхыень тэдэнэр агууехэ хоёр гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдые уряална.

Энээнтэй дашарамдуулан, иимэ ябуулгада Советскэ Союзай оруулжа байдаг тодорхой хубитые, нэн түрүүн ядерна тэһэлэлгэнүүдые манай ороной нэгэ талаһаа зогсоохоор соносхоһыень дэлхэйн олониитэ халуунаар һайшаана. Ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зогсоохын түлөө национальна кампани, бүтэмжэтэй һайн ядерна политика бэелүүлхын түлөө комитет гэдэг американ ниитын эмхинүүдэй эндэ ерэһэн делегаци США-гай Президентын нэрэ дээрэ бэшэг эльгээбэ. Ядерна зэбсэг туршалгануудые болюулжа, совет дурадхалые дэмжэхыень энэ бэшэг соогоо США-гай захиргаание уряална. Дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй ээлжээтэ уулзалга болотор ядерна полигонууд дээрэ хон-жэн байха ёһотой гэжэ, тусхайлбал, США-гай конгрессэй 60 гэшүүдэй гараа табиһан энэ документ соо хэлэгдэнэ. Харин саашадаа ядерна зэбсэг туршалгануудые Еүгэдэ ниитээрээ бүрин хүсэдөөр хорихо тухай договор баталха шухала.

Оршон тойронхи байгаалиие сахин хамгаалагшадай «Гринпис» гэдэг уласхоорондын эмхиин «Сириус» гэжэ корабль мүнөөдэр Рейкьявигай портдо якоряа хаяба. Олониитын һанааень зобоожо, зүрхэ сэдьхэлыень хүдэлгэжэ байһан асуудалнуудые эгээл бүтэмжэтэй һайнаар зүбшэн хэлсэхыень, нэн түрүүн ядерна туршалгануудые болюулха тухай үгээ ойлголсохыень тэрэнэй түлөөлэгшэд хэблэлдэ зорюулжа эндэ тараагдаһан мэдүүлгэ соогоо хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэдые уряалһан байна. Хэрбээ ядерна тэһэлэлгэнүүдые болюулжа шадаа һаамнай, энэ ушар «одото дайнай» программые зогсоохо арга олгохо байна гэжэ документ соо тэмдэглэгдэнэ. Энэ программые бэелүүлхэ болоо һаа, замбуулин соо, газар дээрэ добтолхы болон хамгаалхы шэнжэтэй буу зэбсэгүүдые үргэнөөр бүтээжэ, тараан тодхолгын замда гаргаха байна.

1985 оной августһаа хойшо Советскэ Союз нэгэ талаһаа ядерна туршалгануудые хэнэгүй, тиимэһээ мүнөө американ ядерна полигонууд дээрэ хон-жэн байдал тогтоохо түүхэтэ арга боломжо бии болоод байна гэжэ «Гринпис» һануулна. Дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй Рейкьявигта боложо байһан уулзалга ёһын тэдыдэ үнгэргэгдэһэн уулзалга болохо ёһогүй гэжэ мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Үсэгэлдэр үдэшэ орой Рейкьявигтахи американ посольствын байрладаг багахан үйлсые факелнууд гэрэлтүүлбэ. Исландиин эб найрамдалай тала баридаг элдэб эмхинүүдэй үүсхэлээр тэндэ жагсаал боложо, Никарагуа болон бэеэ дааһан байдалтай бусад оронуудта эсэргүүгээр США-гай бэелүүлжэ байдаг сэрэгэй ябуулгануудые, һүйдхэлтэ аашануудые, хёмороо зүришэлдөөнэй политикые тэрээндэ хабаадагшад буруушаажа байһанаа мэдүүлээ. Тэдэнэр петици посольстводо дамжуулба. Никарагуан арадта эсэргүү ээрхэг түримхэй ябуулгыень тэрээн соо дураа гутан буруушааһан байгаа. Тиихэтээ хамта дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалгын Исландиин ниислэл хотодо боложо байха үедэ амгалан тайбан байдал хангаха хүсэл эрмэлзэлтэй байһанаа үнэн зүрхэнһөө харуулха эрилтэтэйгээр жагсаалшад США-гай захиргаанда хандаба. Буу зэбсэгүүдые, нэн түрүүн ядерна зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха талаар шэглүүлэгдэһэн бүхы дурадхалнуудые, хэмжээнүүдые һайшаанабди гэжэ Сальвадортой Исландиин һаналаа нэгэдэлгын комитедэй хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн Рагнар Стефенссон ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ. Манай һанахада, ядерна тэһэлэлгэнүүдые нэгэ талаһаа болюулһан тухай Советскэ Союзай соносхоһон ябадал имагтал иимэ шухала алхам болоно.

«Сэрэгэй баазануудта эсэргүү ябуулга» гэһэн эб найрамдалай түлөө Исландиин хүдэлөөн уряа гаргаба. Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулха, ядерна дайнай аюулһаа түби дэлхэйе сүлөөлхэ талаар шэглүүлэгдэһэн хүсэлэл оролдолгонуудые гаргахыень энэ хүдэлөөн уряалһан байгаа. Эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэд НАТО-гай Исландидахи сэрэгэй ехэ бааза усадхахын түлөө һанамжаяа мэдүүлхэ зуураа, Европын хойто хубида ядерна буу зэбсэггүй зоно байгуулха тухай дурадхалые дэмжэжэ байһанаа мэдүүлбэ.

ООН-ой үүсхэлээр эмхидхэгдэһэн эб найрамдалай бүхэдэлхэйн нэгэдэхи урилдаанда хабаадагшад мүнөөдэр үдэ багта ниислэл хотын түбтэхи Тьернин нуурай эрьедэхи сэсэрлигтэ ерэбэ. Тэрэ «Дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангажа, үхибүүдтэ амгалан байдал олгогты!» гэһэн уряа доро үнгэргэгдэнэ.

«ДЭЛХЭЙН ВРАЧНАРАЙ» УРЯА

РЕЙКЬЯВИК. Дэлхэйн ядерна дайнай аюулые зайсуулан саралгада шэглүүлэгдэһэн тодорхой алхамуудые хэхые уряалжа, «Дэлхэйн врачнар ядерна дай зайсуулан сарахын тула» гэһэн уласхоорондын хүдэлөөн СССР-эй болон США-гай хүтэлбэрилэгшэдтэ хандаба. Дэлхэйн 50 оронһоо 150 мянга гаран врачнар энэ хүдэлөөндэ хабаададаг.

Исландиин ниислэлдэ боложо байһан дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалгатай дашарамдуулан хандалга тараагдаа юм. Ядерна бүхы туршалгануудые болюулха, ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые туршалгые сүм ба бүгэдэ ниитээрээ хорихо тухай хэлсээ баталха зорилготой хөөрэлдөө үнгэргэхэ шухала гэжэ түби дэлхэйн врачнар онсолон тэмдэглэнэ гээд документ соо заагдана. Ядерна тэһэрэлгэнүүдэй болюулагдабал, буу зэбсэгүүдые хуряаха замда түрүүшын алхам болохо, ерээдүйдэ хоёр ороной хоорондо этигэл найдалай оршон байдал тогтоолгодо туһа нэмэри хэгдэхэ байна гээд документ соо тэмдэглэгдэнэ. Хүдэлөөнэй гүйсэдхэхэ соведэй гэшүүд, тэрэ тоодо хүдэлөөнэй түрүүлэгшэнэр американ профессор Б. Лаун болон совет академик Е. И. Чазов хүдэлөөнэй хандалгада гар табиһан байна.

(ТАСС).

КИРГИЗЭЙ АЙЛШАН

ФРУНЗЕ. Революциин национальна соведэй Түрүүлэгшэ, Буркина Фасогой Президент ба правительствые толгойлогшо капитан Т. Санкаратай Киргизэй Компартиин ЦК-да уулзалга болобо.

Айлшан В. И. Ленинэй хүшөөдэ сэсэгүүдые табиһан, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Түбэй музейн Фрунзедахи филиалай экспозицитай танилсаһан байна.

Т. Санкара промышленностиин болон хүдөө ажахын предприятинуудаар, Киргизэй ССР-эй ВДНХ-гаар ябажа хараа.

(ТАСС).

АМГАЛАН ТАЙБАН БАЙДАЛ ХАМГААЛХА

КИЕВ. Рейкьявигтахи советамерикан уулзалга болбол амгалан тайбан байдал бэхижүүлхэ, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха замда шухала шата болохо ёһотой. Анда хотонуудай бүхэдэлхэйн федерациин уласхоорондын соведэй XXXI сессидэ хабаадагшадай баталан абаһан документ соо энээн тухай онсолон тэмдэглэгдэнэ. Октябриин 11-дэ Украинын ниислэлдэ тэрэ боложо үнгэрөө.

Уулзалгада хабаадагшад КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев болон США-гай Президент Р. Рейгандэ бэшэг эльгээбэ. ВФПГ-дэ нэгэдэдэг түби дэлхэйн городуудай олон түмэн хүн зоной үмэнэһөө Рейкьявигтахи уулзалгые амаршалнабди, гээд тэрээн соо хэлэгдэнэ. Энэ уулзалга буу зэбсэгүүдые хуряаха зам нээжэ, гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаа холбоо бэхижүүлгэдэ туһа нэмэри болог лэ гээд ВФПГ хүсэнэ.

Харилсаа холбоо хүгжөөхэ, мүнөө үеын шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ ВФПГ-эй ажал ябуулгые эдэбхижүүлхэ асуудалнуудые Европын, Азиин, Америкын, Африкын хори гаран ороной анда хотонуудай түлөөлэгшэд гурбан үдэрэй туршада хэлсэбэ.

Дайн дажар буруушаалгын ажал ябуулгада анда хотонуудай үргэн ехэ арга боломжотой байһаниинь мүнөө жэлдэ—Эб найрамдалай уласхоорондын жэлдэ хэдэ хэдэн томо хэмжээ ябуулгануудаар батадхагдаа гээд сесси дээрэ онсолон заагдаба. Эб найрамдалай жэлэй хэмжээгээр ООН-ой үүсхэлнүүдые баталан абалгада анда хотонуудай олониитэ эдэбхитэйгээр туһалһан байгаа. 1987 оной июльдэ Гренобльдо Федерациин бүхэдэлхэйн конгресс болохо. Амгалан тайбан ерээдүйн түлөө анда хотонуудай олониитын тэмсэлые шангадхалгада тэрэнэй туһа нэмэри болохын тула ВФПГ оролдохо юм гээд уулзалгада хабаадагшад мэдүүлбэ.

ВФПГ-эй уставта оруулагдаха хубилалтанууд, Федерациин ажал ябуулгын бусад асуудалнууд сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Элдэб оронуудай политическэ, захиргаанай болон соёлой хэдэ хэдэн томо түбүүд тэрэнэй гэшүүд болон абтаа. Рейкьявигтахи СССР-эй болон США-гай хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалга буу зэбсэг хуряаха, амгалан тайбан байдал хангаха талаар һайн, найдуулмаар үрэ дүнгүүдтэ хүргэг лэ гэжэ анда хотонуудай мэрнүүдэй үмэнэһөө үшөө дахин хүсэнэбди гээд ВФПГ-эй президент П. Моруа сессиин һүүлээр ТАСС-ай корреспондентдэ мэдүүлһэн байна. Эдэ һайн һайхан үг зорилгонуудта ВФПГ өөрынгөө ажал ябуулгые зорюулдаг.

(ТАСС).

АГУУ ОКТЯБРИИН 70 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

…ХЭ АШАА ЗӨӨНЭ

…жкын пристаниин БАМ-ай барилга- …гэй болон про- предприятинуудта …аа уһан замаар …ра үлүүлэн дүүр- … ехэ анхарал хан- …плоходуудай эки- …станиин хүдэлмэ- … социалис мү- …сэ баталаад. бү- …гээр ажаллана. …скнист С. В. Пен- …лаанай туршада … үүсхэл гаргажа, …үдэлмэришэд һай- … юм. Эндэ ехэн- … гурбан халаанай …гдэнэ. Теплохо- … баржануудһаа …ээр буулгагдана, …дань «Клара Цет- …омо теплоходһоо …ай туршада буул- …һан юм. Приста- …эришэдэй эдэбхи …гажа, шэнэ онол …эһэнэй ашаар 20 часай туршада энэ теплоходһоо ашаан буулгагдадаг болоо.

«Дзелинда», «Курлы», «БВТ-9» түхэлэй теплоходуудай экипажнууд үдэр, һүнишье ажаллажа, ехэ хэмжээнэй ашаа зөөнэ. Жэшээлхэдэ, дүршэл шадабаритай бэрхэ уһан замшан капитан Ю. С. Усынинай хүтэлбэрилдэг «Дзелинда» теплоходой экипаж тамаралгын хаһада 14 мянган тонно ашаа зөөхэ даабаритай юм. Эдэнэр 15 мянган тонно ашаа уһан замаар зөөгөө гэхэ гү, али 1987 оной түсэбөөр ажаллана. А. Х. Зиганшинай хүтэлбэрилдэг «БВТ-9» теплоходой коллектив ашаа зөөхэ даабаря хододоо үлүүлжэ, бэшэнэй дундаһаа шалгарна.

— Бидэ бригадна подрядай гуримаар ажалланабди. «Пристаниин хүдэлмэришэдтэй нэгэ нарядаар хүдэлнэбди. Даабаря дүүргэһэнэйнгээ, үлүүлэн дүүргэһэнэйнгээ түлөө нэмэлтэ түлбэри абадаг болонхойбди. Сагшадаа бүри һайнаар хүдэлжэ, БАМ-ай барилгашадай, хүдөөгэй ажалшадай болон геологуудай эрилтые хүсэд хангаха гээшэ манай гол зорилгонуудай нэгэниинь мүн болоно,— гэжэ А. Х. Зиганшин хэлэнэ.

Нижнеангарскын пристаниин хүдэлмэришэд Байгал далай дээгүүр, Дээдэ Ангараар ашаа зөөхэ даабаряа амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Юһэн һарын даабариһаа гадуур 8 мянган тонно ашаа зөөгөөд байна.

— Тамаралгын сагай дүүрэтэр үшөө 47 мянган тонно ашаа уһан замаар зөөхэ зорилго урдаа табяабди. Энэ зорилгоёо бэелүүлхэ аргатайбди,— гэжэ Нижнеангарскын пристаниин начальник Л. Г. Скворцов мэдүүлнэ.

С. АКИМОВА,
худоо бэшэгшэ.

Захааминай районой Хамниин совхоздо эхэ хонидой 10 отарын эрхим хонишодой түрүүшүүлэй нэгэн, районно Соведэй депутат Елена Ринчиновна Норбоева болоно. Тэрэнэй ударидадаг бригадын гэшүүд 11-дэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые 1984 оной августын 1-дэ дүүргээ.

Елена Ринчиновна хониндо 15 жэлэй туршада хүдэлжэ ябана. Ажалай ветеран жэл ерэхэ бүри зуун эхэ хонин бүриһөө 105—110 хурьга абажа, хонин бүриһөө 4 килограмм нооһо хайшалдаг. Е. Р. Норбоева Ленинэй орденоор шагнагдаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Е. Р. Норбоева.
С БАЛДУЕВАЙ фото.

ДАБАГДАХААР ЛЭ ДАБААН

Зэдын районой Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой Дээдэ Үшөөтэйн һүнэй комплексын үнинэй һаалишад Зинаида Цырендоржиевна Айсуева, Чимит Базаровна Уланова гэгшэд сентябриин 10-һаа хойшо ерэхэ жэлэй түсэбөөр ажаллажа байна. Эдэнэр жэлэй эхинһээ тус тустаа 441—502 центнер һү һаагаа. Энэнь даалгагдаһан үнеэн бүриһөө 1732—1841 килограмм һүн абтаһан болоно. Туйлагдаһан үрэ дүн урда жэлнүүдэйхиһээ нилээд дээшэлээ. Жэшээлхэдэ, тус комплексын малшад урдань жэл бүхэндэ үнеэн бүриһөө 1050 килограмм һү абадаг һаа, харин тэдэнэр энэ жэлэй 8 һарын туршада тэрэ хэмжээгээ 266 килограммаар үлүүлээ.

Комплексын һаалишад байгша ондо дүн хамта 780 центнер һү гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэбые сентябриин 24-дэ дүүргэһэн габьяатай. Эдэнэр энэ жэлэй малай убэлжэлгын үедэ һү һаамаа доошолуулхагүйе оролдоно. Мүнөө һаамхай үнеэдэ хуряагдаһан таряа талханай поли дээрэ адуулна. Толгой бүридэнь сүүдхэдэ 1,5 килограмм талха таряа, һаагдаһан һүнэй литр бүхэниие хараада абажа 500 грамм холимог тэжээл, 20 килограмм силос үгтэнэ.

Бүхы комплексын 504 үнеэдэй 460-ниинь һаагдажа, сүүдхэдээ 35—36 центнер һүн тоһоной заводто эльгээгдэнэ. Һүнэй шанарынь муу бэшэ.

Эндэхи залуу һаалишад Ц. Д. Арьяева, Б. Ш. Рабдаев, И. Д. Данзанова, Л-Д. С. Банзаракцаев, В. С. Ванчикова болон бусад дүршэл ехэтэй һаалишад, һурган хүмүүжүүлэгшэд З. Ц. Айсуева, Ч. Б. Уланова гэгшэдэйнгээ жэшээгээр даалгагдаһан үнеэдэйнгээ һаамые үдэр бүри нэмээжэ, жэлэйнгээ даабарие Агууехэ Октябриин ойн баярай һайндэр болотор бэелүүлхэ гэһэн зорилго урдаа табяад, хэлэһэн үгэдөө хүрэхөөр тэмсэжэ ябана. Мүнөө һаалишад сүүдхэдээ дунда зэргээр үнеэн бүриһөө 6,5—7 килограмм һү һаана.

Д. АЮШЕЕВ.

…Р ДЭЭРЭНЬ БАЯР

…жэлдэ район соо- … һү һаажа, чем- … зэргэдэ хүртэ- … колхозой түрүү Наталья Ефимовна … жэлдэ ажалайн- …ые улам дээшэ-

…эдэ, Агууехэ Ок- … жэлэй ойн хүн- …түрүү һаалишан ажа- … жагсажа, байгша … бүриһөө 3000 … дээшэ һү һааха зорилго урдаа табинхай. Хэрбээ жэлэй үнгэрһэн юһэн һарада үнеэн бүриһөө 2532 килограмм һү һааһан һаа, үлэгшэ гурбан һарада үнеэн бүхэнһөө үшөө 800 шахуу килограмм һү абаха аргатай байһанаа мэдүүлээ.

— Үнгэрһэн сентябрь һарада үнеэн бүриһөө 257 килограмм һү һаагааб. Энэмни һарын түсэбһөө 100 килограммаар ехэ байгаа. Мүнөө үнеэдэй үбэлэй рационоор эдеэлүүлэгдэжэ байхада һүн яһала нэмэбэ. Иигээд октябрь, ноябрь, декабрьда үнеэдшье тугаллажа захалхань. һүн горитой һаагдаха аабза гэжэ һананабди,—гээд Н. Е. Козлова хөөрэнэ.

Һаяшаг СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар энэ һаалишанай «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаһан тухай баяртай мэдээсэл дуулдаа. Энэнь тэрэнэй ажалай эршэ, оролдолгые улам бадаруулһаниинь мэдээжэ.

В. ШИРДАРМАЕВ,
Мухар-Шэбэрэй район.

…Хүдөө ажахын энжэлэл

…эдэ республикын …хозууд гүрэндэ 50 … таряа худалдаха …рэн дээрэ үшөө … тонно ороохо нэ- … даабаритай һаа, …ябриин 6-да дүүр- …дэсэгдээ һэн.

…даабарие дүүргэл- …даа 72.138 тонно … гүрэнэй нөөсэһөө …һаламжые бусаал- …тонно тарян тушааг- районууд таряа ту- …бөө холо үлүүлэн …жэшээнь, Баргажанай …ахынууд түсэбөө …нгын район—231, …йон—180 процент … байна. Тиигэбэшье …онууд нэмэлтэ даа- … бэелүүлжэ . ша- …еспублика соогоо … абаһан Баргажа- … 400 тонно таряа тушааха аад, тэрэнээ 3270 тоннодо, Түнхэнэй район 4500 тонно тушааха даабаряа 3763 тоннодо хүргөөд зогсошоо.

Байгша ондо районууд бүхыдөө 52 мянган тонно хартаабха гүрэндэ худалдаха түсэбтэй аад, мүнөө 39,1 мянга бага үлүүтэй тонно хартаабха тушаагаад байна. Энэнь үнгэрһэн жэлэйхиһээ 3,2 мянган тоннoор ехэ болоно.

Мүнөө бүхы ажахынуудта хартаабхын малтагдажа абтаад байбашье, зарим районууд энэ продукциие гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргэнэгүй. Жэшээнь, Кабанскын район байгша ондо 1503 гектарай ургаса абажа, бүхыдэнь 17,1 мянган тонно хартаабха малтабашье, мүнөөдэрэй мэдээгээр оройдоол 5138 тонно хартаабха худалдажа, түсэбөө һаял хахадлаа. Ехэ газарта

ХАРТААБХА, ОВОЩ ТУШААЛГЫЕ ТҮРГЭДХЭХЭ

хартаабха ургуулһан, муу бэшэ ургасашье абаһан Бэшүүрэй, Хяагтын, Тарбагатайн районуудай ажахынууд энэ продукци худалдаха түсэбөө ёһоор дүүргэнэгүй. Харин Мухар-Шэбэрэй район энэ жэлдэ баһал ехэ — 7400 тонно хартаабха худалдаха түсэбтэй аад, мүнөө тэрэнээ 7300 шахуу тоннодо хүргөөд, даабаряа ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхэнь.

Хүн зоной эдеэ хоолой шухала зүйл болохо хартаабха худалдаха түсэбые заатагүй дүүргэхэ хэрэгтэй.

Энэ жэлдэ республикын колхоз, совхозууд бүхыдэнь 30.000 тонно овощ гүрэндэ худалдаха ёһотой юм. Мүнөө тэрэнэй оройдоол 10 мянга үлүүтэй тоннонь худалдагдаад байна. Тэрэ тоодо 5122 тонно капуста, 2026 тонно үгэрсэ, 1203 тонно морхооб, 1113 тонно свёкло тушаагдаа.

Эдэ үдэрнүүдтэ хүйтэн болохоһоо урда капуста, морхооб болон свёкло хуряалгые эрид түргэдхэхэ саг ерэбэ. Гэбэшье Загарайн, Кабанскын, Ивалгын, Тарбагатайн районуудта огородой эдеэнэй ургаса хуряалга үшөөл удаанаар ябуулагдана. Энэ продукци худалдаха түсэбшье хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэнэ. Жэшээнь, Загарайн районой ажахынууд 8600 тонно овощ тушааха түсэбтэй аад, һаял 1656 тонно тушаагаа. Бэшүүрэй район 1400 тонныn орондо 353 тонно, Кабанскын—2200 тонныn орондо миил 553 тонно овощ худалдаа.

Хартаабха, огородой эдеэ тушааха хүдэлмэрие эрид түргэдхэхэ шухала. Иигээд гэнтэ хүйтэрөө һаань, үшөө хуряагдаагүй байһан, хээгүүр хэбтэһэн хартаабха, овощ хүлдэжэ, шанараа гээхэ аюул тохёолдожо болохо ха юм.

РЕСПУБЛИКЫН БҮХЫ АЖАХЫНУУДАЙ ГАЗАР ТАРЯАЛАНГАЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАХА ТҮСЭБӨӨ, ДААБАРИНУУДАА ХЭР ДҮҮРГЭЖЭ БАЙҺАН ТУХАЙНЬ

1986 оной октябриин 6-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Районууд	Таряан	Хартаабха	Овощ
Хориин	132	159	65
Ивалгын	132	52	42
Тарбагатайн	130	79	32
Хэжэнгын	109	122	81
Загарайн	105	81	19
Хяагтын	103	62	25
Сэлэнгын	103	49	49
Прибайкалиин	103	79	17
Хурамхаанай	102	32	77
Бэшүүрэй	100,3	39	25
Мухар-Шэбэрэй	100,1	96	39
Кабанскын	100	52	25
Зэдын	98	199	38
Баргажанай	82	137	54
Түнхэнэй	84	99,5	55
Яруунын	—	106	63
Хойто-Байгалай	—	106	144
Республика бүхыдөө:	100	75	34

МҮРЫСЭНЭБДИ: БУРЯАД, ШЭТЭ, ЯХАД

1986 ОНОЙ ЯНВАРЬ—СЕНТЯБРЬ ҺАРАНУУДТА МҮРЫСЭДЭГ БУРЯАДАЙ БОЛОН ЯХАДАЙ АССР-нүүдэй, ШЭТЫН ОБЛАСТИИН ХҮДЭЛМЭРИИН ЗАРИМ ДҮНГҮҮД

	Түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)			1985 оной энэ үеынхитэй сасуулхада (процентээр)		
	Буряадай АССР	Яхадай АССР	Шэтын область	Буряадай АССР	Яхадай АССР	Шэтын область
Промышленность						
Худалдагдаха продукци	—	—	—	107	108	107
Продукци гүрэндэ худалдалга	100,9	103	99,9	—	—	—
Ажалай бүтээсэ	102	102	101	106	105	106
Предприятинуудай ниитэ тоо	198	143	209	—	—	—
Тэдэнэй дундаһаа продукци худалдаха түсэбөө дүүргээгүйшүүл	30	9	170	—	—	—
Ниитэ тоодо процентээр	15	6	19	—	—	—
Хүдөө ажахы						
Гүрэндэ худалдагдаһан мал ба шубуун	104	47	81	114	107	109
Һүн	111	90	109	116	97	115
Үндэгэн	105	70	108	114	92	111
Нооһон	94	—	90	103	—	102
Таряан	144	—	108	125	—	157
Хартаабха	75	74	74	109	73	104
Овощ	34	60	47	95	70	112
Капитальна барилга						
Гүрэнэй капитальна һомололгонуудһаа гол фонднуудые ашаглалгада оруулалга	93	79	70	254	116	101
Капитальна һомололгонуудай лимидые ашаглалга	94	99	88	114	115	108
тэрэ тоодо барилгахабсаралгын хүдэлмэридэ	95	103	91	111	117	114
Капитальна һомололгонуудай жэлэй лимидые барилгада ашаглалга байрын гэрнүүдые	72	85	73	115	115	129
юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудые	73	74	68	147	111	173
һургуулида ороодүй хүүгэдэй эмхи зургаануудые	58	28	42	105	156	97
больницанууд ба поликлиникэнүүдые	47	135	49	146	5 дахин	2,6 дахин
Байрын гэрнүүдэй ниитэ талмайе ашаглалгада оруулалга	87	90	68	125	119	133
Өөһэдынгөө хүсөөр бэелүүлһэн подрядна хүдэлмэриин хэмжээн	98	98	94	109	110	113
Товарна барилгын продукциин хэмжээн	177	96	132	224	—	2,9 дахин
Худалдаа наймаан						
Гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай рознична эд бараанай эрьесэ	102	102	103	120	108	109
Хүн зоной ажаһуудалые хангалга						
Хүн зоной ажаһуудалые хангалгын хэмжээн	102	104	101	109	110	108

Буряадай АССР-эй статистическэ управлени

ПАРТИИНА АЖАБАЙДАЛ

ТООСООН БА hУНГАЛТА

ШЭНЭ ЭРИЛТЭДЭ ТААРАМААР

КПСС-эй Устав дотор тодорхойлогдоhоной ёhоор, энэ жэлдэ партийна бүлэгүүдтэ, мүн 15-hаа үсөөн гэшүүдтэй цеховэ болон партийна эхин организацинуудта тоосоото hунгалтын суглаан зарлагдаха зэргэтэй.

Мүнөө үедэ Түнхэнэй районой партийна бүлэгүүдтэ, цеховэ организацинуудта тоосоото hунгалтын суглаанууд боложо дүүрэнхэй, харин эхин парторганизацинуудта иимэ суглаанууд үшөө үнгэргэгдэhөөр байна.

Зуун-Мориной лесхоздо партийна эхин организаци байгуулагданхай юм. Тус организациин бүридэлдэ 11 коммунист ородог. Тэдэнэй хоёрынь КПСС-эй гэшүүндэ кандидадууд. Бүхы коммунистнууд соохоо тоосоото hунгалтын суглаанда партиин нэгэл гэшүүн ерээгүй. Амаралтада гараhан тэрэ коммунист холын газар ябаhан байгаа.

Ой модоной энэ ажахы hүүлэй хэдэн жэлэй туршада түсэбтэ даабари болон абаhан социалис уялгануудаа дүүргэжэ шаданагүй. Тоосоото үедэ энэ эхин парторганизациин хоёр коммунист КПСС-эй гэшүүнhээ гаргагдаhан ушартай.

Алибаа дутагдалнуудтай, албан хойрог ябадалтай, гүрэнэй зөөри үрихэ, үбэршэлхэ гэхэ мэтын хүнгэн hэбхи, hамуу ушарнуудтай эбсэшэгүй тэмсэл эрхилхэ, коллективэй ажалшадые хүмүүжүүлхэ гээшэ партийна организациин, бүхы коммунистнуудай шиидхэхэ гол зорилгонь болоhон бшуу.

Тиимэ hэн туладань тоосоото hунгалтын партийна суглаан дээрэ коммунистнууд юун тухай хөөрэлдэгшэ ааб, хүн бүхэн коллективэй байдал тухай хэр зэргэ hанаагаа зободог гээшэ хэб гэhэн асуудалнуудаар hонирхомоор hэн.

Эхин парторганизациин секретарь Н. А. Пежемский суглаан дээрэ хэhэн тоосоото элидхэл соогоо мүнөө сагай эрилтэдэ хүрэмэ шэнжэлэл, өөрыгөө шүүмжэлэлгын гүнзэгы тобшолол хээгүй гэжэ тэмдэглэхэ ушар гарана.

Тус лесхоз юhэн hарын түсэбтэ даабарияа нэгэшье зүйлөөрнь дүүргээгүй. Абажа харахада, модо отолхо түсэбөө оройдоол 71,7 процент, модо зөөхэ — 73 процент, барилгын материалнуудые гаргаха — 91,3 процент, ажаhуудалай хэрэглэмжын зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ — 88 процент дүүргэнхэй байгаа hэн. Юун дээрэhээ иимэ байдал ушарба гээшэб? Нэн түрүүлэн тэмдэглэхэдэ, эндэхи партийна эхин организаци тон hулаар хүдэлөө. Тэрэ хадаа эмхидхэхы, партийна талаар хүтэлбэрилхы үүргэеэ дүүргэжэ шадаагүй, ниитын эмхинүүдэй хүдэлмэреэр огто hонирходоггүй байшоо. Социалис мүрысөө эмхидхэхэ гэжэ оролдодоггүй байhаниинь тон харамтай. Предприятиин дирекци, түсэблэлгын таhагай хүдэлмэрилэгшэд болон хүтэлбэрилхы бусад мэргэжэлтэд даабан тушаалдаа харюусалгагүйгөөр хандадаг байhаниинь суглаанай ябасаhаа харагдана.

Энэ жэлэй юhэн hарын туршада лесхозой хүдэлмэришэд 131 үдэрэй туршада хүдэлмэри хээгүй, 217 үдэр соо оньhон техникые миин байлгаа. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, тус коллектив хуушанайнгаа гуримаар мүнөө болотороо хүдэлжэ байhаар, гэжэ тоосоото элидхэл соо тэмдэглэгдээ.

Элидхэл тушаа үгэ хэлэhэн коммунистнууд бидэ өөhэдөө партийна харюусалгагүйгөөр хүдэлнэбди, даабан хэрэгтээ даншье hаа эдэбхигүйгөөр хандана бди гэжэ мэдэрхэ баатай болоо.

Предприятиин жолоошон Б. Ш. Парпаевай хэлэhэн үгэ анхарал татамаар байгаа.

— Нүхэд, ажалша коллективнай хайшаа ябажа байнаб? Эндэ hуугааша партиин гэшүүд бүгэдөөрөө партийна организациингаа ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсаха уялгатай бэшэ гүбди? Гэхэ зуураа лесхозой ахамад механигай, автогаражые даагшын, ахамад инженерэй хүдэлмэрие тон hула гэжэ хэлэлтэй. Хүдэлмэришэдэйнгээ ажалые хэнииньшье хинан шалганагүй. Тэдэнэй урда ямаршье эрилтэ табидаггүй, өөhэдөө ажабайдалай hургаал болохоор эрхим жэшээ харуулнагүй гэжэ хэлэхэ байнаб. Би арбан табан жэлэй туршада энэ лесхоздо хүдэлнэб. Урдань мүнөөнэйхидэ адли дутагдалнууд үзэгдэдэггүй бэлэй. Ой соохи модо тээлгын эстакаданууд хуушараа, эбдэрээ. Модо шэрэдэг трактораймтрактористнууд модонойнгоо үзүүр, үзүүрые нэгэ тээшэнь болгонгүй хайша хэрэгээр ябтална. Нэгэ модо шэрээд, нүгөө тээшээ эрьехэнь хүндэл юм бээз. Бидэ 15 минута соо модо тээхэ ёhотой аад, харин 2 час соо үргэлжэлүүлнэбди. Иигэжэ хүдэлхэдэмнай түсэб яагаад дүүргэгдэхэб даа. Модо зөөдэг харгынууднай ямар байдалда оронхойб? Машинануудынай дайралдаhан лэ газартаа шабарта hуужа, урагшаа ябанагүй. Эдэ бүгэдые ахамад инженер коммунист Б. Д. Таханов обёорногүй бшуу.

Модо зөөдэг машинануднай ямар байдалда оронхойб? Үдэр бүхэндэ дүрбэн рейс хэхэ аргатай байнабди, теэд модо тээлгэ, буулгалга дээрэ хүдэлдэг хүдэлмэришэд ажалдаа тон харюусалгагүйгөөр хандадаг байна. Тэрээнhээ боложо сагнай хиидэ хосорно.

Манай профком хэзээ хүдэлмэришэдэй ажалладаг газарта ошодог болохо юм? Хүдэлмэришэднай түсэбтэ даабаряашье, социалис мүрысөөнэй дүнгүүдыешье мэдэдэггүй. Комсомолой комитет гансал саарhан дээрэ бэшээтэй. Тэрэнэй секретарь Г. Гулгонова юушье хэнэгүй, — гэжэ нүхэр Парпаев hанаа зобонгёор тэмдэглэбэ.

Кадрнуудые зүбөөр хүмүүжүүлхэ, харюусалгыень дээшэлүүлхэ, нюур сахилтагүйгөөр шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлэлгые дэлгэрүүлхэ, саашадаа иимэ дутуу дундануудые хамтынгаа хүсөөр усадхаха шухала гэжэ коммунистнууд В. Б. Парпаев, Б. М. Зверьков, А. С, Жертаков, В. П, Пантелеев болон бусад хэлээ.

Үзэл сурталай, ниитэ-политическэ болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин байдал тухай, политическэ болон экономическа hуралсалай эмхидхэл болон ябаса тухай нэгэшье хүн хэлээгүй. Энэ шухала хүдэлмэрие hайнаар ябуулаа хада ажалша коллективэй байдалда али зэргын hайн нүлөө үзүүлэгдэхэ байгаа гээшэб? Коллективэй мүнөөнэй байдалые наринаар шэнжэлэн хараха, hанал бодолоо хубаалдаха, зүбшэхэ уялга гээшэ элитэ зүйл болоно. Социалис мүрысөөнэй эмхидхэлые, материальна болон моральна талаар урмашуулгын гуримые тодорхой болгохо тушаа КПСС-эй Түнхэнэй райкомой бюрогой гэшүүн, районой арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ В. Б. Танхаев тогтожо хэлээ.

Саашадаа партийна эхин организациин ажал ябуулгые мүнөө сагай эрилтэнүүдтэ харюусамаар шэнэдхэн хубилгаха зорилго хараалhан тогтоол суглаан дээрэ абтаа.

Ж. ЮБУХАЕВ,
манай корр.

ҮНДЭР ШАГНАЛДА ХҮРТ...

АМЖАЛТАНУУ... ЗОРИГЖУУ...

Нарин Хүндын эхинhээ буу-hан шэмэрүүн жабар үшөөл шангадажа, амилхадашье хүндэ болоходол гэнэ. Эгээл энэ үедэ Зэдын районой түрүү хонишодой нэгэн Владимир Цыреновэй даажа байhан отарада хүрэжэ ерээ бэлэйбди. Хүйтэн жабарай хэды шангадаашье hаань, эндэ тэрэ мэдэгдэнэгүй. Колхозой барилгашад Нарин Хүндын эгээл нэмэри газарыень шэлэжэ хонишодой байрые түхеэрhэн байба бшуу. Дунда зэргын аад, шамбай бэетэй түргэн янзын залуу хүбүүн ерэжэ, мантай мэндэшэлсээд, гэртэ орохыемнай уряа hэн. Тиигэжэ бидэ түрүүшынхеэ танилсаа бэлэйбди.

Буряадай АССР-эй габьяата малшан, орденто Доржи Жамсаранович Цыреновэй хүбүүн Владимир абаяа дахажа, малшан болоhон намтартай. Хүдэлжэ эхилhэн түрүүшын үдэрhөө тэрэ буряад зоной хэр үгhөө нааша үсхэбэрилжэ ябаhан хонин ажалай нюусые тайлбарилжа, ажалдаа амжалтатай ябахые оролдоо юм.

Энэ талаар республикымнай суута хонишон, Социалис Ажалай Герой Г. Л. Рабдаев тон ехэ туhа хүргөө юм гээд Владимир Доржиевич хөөрэнэ:

— Эхэ хонидой отарые наhанайнгаа нүхэр Дулма Николаевнатай даажа абаhан түрүүшымнай жэлнүүдтэ Гасрон Лубсанович манине шефтээ абажа, бидэнэй hурган хүмүүжүүлэгшэ болоhон юм. Тиихэдээ бидэ ехэл аза талаантай зон гээшэбди гээд hанагшаб. Суута хонишоной дүй дүршэлые түргэнөөр халан абахын, тэрэнэй hургаал заабарие жэншэдгүйгөөр дүүргэхын түлөө бидэ яhалашье оролдообди. Тиин энэмнай ажал хэрэгүүдтэмнай сэхэ нүлөөлөө юумэл даа. Уданшьегүй бидэ районойнгоо комсомол-залуушуулай бригадануудай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй илагшадай тоодо оролсоо hэмди.

Владимир Цыреновэй хүтэлбэрилдэг бригадынхид арбаад гаран жэлдэ зуун эхэ хонин бүриhөө зуу, зуу гаран хурьга түлжүүлжэ ябана. Энэ жэлдэшье тэдэнэр олон хурьгадые абажа түлжүүлээ, хонин бүриhөө 4,2 килограмм нооho хайшалhан байна. Түлжүүлэгдэжэ тушаагдаhан хурьгадайнь шэгнүүршье дээгүүр байгаа.

Эхэ хонидоо хурьгадhаань илгаhаар лэ тэдэнээ зүбөөр харюулан тобиржуулха, малай үбэлжэлгын үедэ бардам хүрэхөөр тэжээл бэлэдхэжэ абаха гээшэ. тон шухала гээд энэ бригадынхид тоолодог.

— Зунай намарай үедэ хонидоо hайнаар хүшэлүүлжэ шадабал, түл түрэсэньшье өөдэргэн байдаг даа, — гэжэ ахалагша хонишон хөөрэнэ. — Тиимэhээл энэ үедэ хонидоо үглоонэй 4 часhаа бэлшээридэнь гаргажа, үдэрэй 12 час болотор харюулдаг гээшэбди. Наранай шанга ... дахада хонидоо ... шээридэнь ... харанхы болото... Эхэ хонидоо ... гаар үрэжүүлх... хэдэ тэдэнэй ... нууд байдаг. ... дые богонихон ... кусственна ... арга боломжо ...

Бригадын ... хэндэ өөhэдыки... центнерhээ до... шанартай үбh... 450—500 центн... луулжа абадаг ...

— Өөhэдөө ... жээлнай шанар... баншье байдаг ... залуу хонишон ... ев хөөрэлдөөн... — Үбhэ hолоо... тайгаар гаргаш... бди, малай ... ришье үбhэ ... жэ орбдлодо...

Совет армиин... хэжэ ерэhээр ... дээрэ хүдэлжэ ... хүбүүн нилээд ... малшан болоh...

Бэрхэ хонишо... вэй даажа яба... хид энэ үбэлж... hайн бэлэдхэлт... хотонуудынь ... хай. Үбhэ, hолоо... рын дэргэдэ ... Хонидоо үhэар ... тула үрэмдэмэ... шэдгүйгөөр ... лонхой.

Арбан хоёрдо... лые ажалай hай... гээр эхилhэн ... хид ерэхэ жэлд... нин бүриhөө ... жүүлхэ, хонин ... граммhаа доош... хайшалжа абах... досо ехэтэйгээр... хай.

Ахалагша хони... Цыреновэй ажи... үндэрөөр сэгн... залуу хонишод... гэрhэн социали... шалгаржа, «рай... гэhэн хүндэтэ ... хэдэ дахин хүрт... райкомой, ра... түрэл ХХ партсъ... жэтэ колхозой ... правлениин зүрh... грамотануудаар ... даар, үнэтэ бэл... нагдаhан байха ... намар Буряадай ... шангай лауреат ... тэ нэрэ зэргэдэ ... СССР-эй Верхов... Президиумэй ... августын 29-нэй ... гэрhэн табан жэ... нууд болон соц... нуудаа дүүргэж... амжалтануудайн... Цыренов Ажала... лын III шатын о... нагдаба. Эхэ о... хайра шагнал з... ниие ажалай ш... нуудые түйлахые... на.

С. ...

АЛМАЛТА, АРЬБАЛАЛТЫН АРГА НӨӨСЭНҮҮД

ХЭРЭГЛЭЛГЫЕНЬ hАЙЖАРУУЛХА

«Хоёрдохёо хэрэглэгдэхэ нөөсэнүүдые болон үйлэдбэриин үлэгдэлнүүдые хэрэглэлгые горитойгоор hайжаруулха, буйлуулан болбосоруулдаг үйлэдбэриин хүсэнүүдые хүгжөөхэ. Хоёрдохёо хэрэглэмээр түүхэй эдые суглуулгын эмхидхэл нарижуулан hайжаруулха, бэлэдхэлэй эмхинүүдэй материально-техническэ үндэhэ hуурине бэхижүүлхэ»— гэжэ ороной хүгжэлтын Гол шэглэлнүүд соо онсолон заагданхай.

Улаан-Үдын заха шадараар, авто-харгынуудай, түмэр замай хажуугаар гү, али барилгануудаар ябаа hаа, хаагүй түмэр түдэгэ, саарhа, шэл, хирпиисэ гэхэ мэтын обоо хубөө хэбтэхые, автомобиль болон тракторай мөөрэнүүдэй хаягдашоод байhые харахат. Заримдаа эбдэрэнхэй бүхэли автомобиль гү, али тракторай ганга яаманнуудта хаягдашаhан ушар ехэшье гайхал түрүүлдэггүйнь голхормоор.

Түмэр түдэгэдэ, онсолон тоггобол, орон дотор гаргагдадаг бүхы буладай 50 процентнь түүхэй эд хара металл, түмэрэй хаядаhа хайлуулан буйлуулгаар абтадаг юм. Энээнэй ашаар 1 тонно бүхэндэ 370 түхэриг капитальна hомололго болон 40 түхэриг ашаглалгын гаргаша алмаха арга олдоно, түмэр руда, кокс, байгаалиин газдо хэрэглэмжэ хороогдоно, түмэр замай транспортда ашаалга бага болоно бшуу.

Республикадамнай түмэр түдэгэ тушаалгын, бэлэдхэлгын хүдэлмэриин ябасые абаад харабал, Улаан-Үдын Октябрьска, Железнодорожно, Советскэ, мүн хүдөөгэй районууд соохоо Мухар-Шэбэрэй, Баргажанай, Прибайкалиин, Хориин, Тарбагатайн, Түнхэнэй районууд байгша ондо hайн дүнгүүдые түйлаа. Үнгэрhэн 8 hарын туршада «Теплоприбор» завод, Сэлэнгинскын ЦКК, кондитерска нэгэдэл, Баргажанай, Яруунын, Зэдын РАПО арадай ажахын шухала энэ зорилгые урагшатайгаар бэелүүлээ. Эдэ предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд алмалта, арьбалалтын хэрэгые hайса ойлгоно, энэ талаар харюусалгаяа мэдэрнэ бшуу. Харюусалгата нюурнууд томилогдонхой, түмэр түдэгын хаядаhа болон хара металлай үлэгдэл суглуулха, хадагалха талмайнууд эмхидхэгдэнхэй. Тиин сэг болзортоо тушаагдадаг зангшалтай. Түсэбөө дүүргэжэ, энэ шухала хүдэлмэридэ шалгарагшад моральна, материальна талаар урмашуулагдадаг юм.

Жэлэй найман hарын туршада республикын 23 районой арбан хоёрынь гүрэнэй түсэб бэелүүлжэ шадаагүй. Энэ хэдаа Баунтын, Ахын, Хурамхаанай, Сэлэнгын, Бэшүүрэй, Хэжэнгын, Ивалгын районууд болон Северобайкальск, Гусиноозерск хотонууд болоно.

Ороной металлургнуудай урда иимэ коллективүүд уритэй үлэбэ: «Нижнеангарсктрансстрой» трест 437 тонно, Бурятскагропром 279, Холбоолжоной шулуу нүүрhэнэй уурхай — 59, Түлишын министерство, Кировэй нэрэмжэтэ түмэр зүйлнүүдэй завод, техническэ мэргэжэлэй hуралсалай управлени тус тустаа — 49, «Бурятэнерго» управлениин РЭУ— 44, «Электромашина» завод— 35 тонно уритэй үлөө. «Забайкаллес» нэгэдэлэй предприятинууд (генеральна директорынь В. Я. Кокин) бии байгаа арга боломжонуудаа хэрэглэжэ шаданагүй. Жэлhээ жэлдэ гээгдэгшэдэй тоодо ороно, мүнөө жэлдэ найман hарын түсэбтэ 212 тонно түмэр түдэгын хаядаhа тушаажа шадаагүй үлөө. Тэрэшэлэн Хүртэйн, Горхоной леспромхозууд август hарада түмэр түдэгэ огто тушаагаагүй, тус тустаа 87,67 тонно уритэй үлөө.

Эдэ предприятинуудта шалгалта мүнөө жэл хээбди. Гүрэнэй зөөридэ эзэн бусаар хандаха ябадал үзэгдэнэ. Үйлэдбэридэ хэрэглэгдэхээ болиhон оньhон техникэ болон үйлэдбэриин үлэгдэлнүүд предприятинуудай хашаа хорёо соо, газаагуурыньшье хайша хэрэг хаягдашанхай, заримаиинь гэшхэгдэhээр, дарагдаhаар газарай хүрьhэндэ hуурижан орошонхой. Үгышье hаа, бог шоройтой абаашажа хаягдаад, тиишээ дарагдаад, обёорогдохоёо болёод хэбтэнэ.

Гэхэтэй хамта түмэр түдэгэ тушаалгынгаа түсэб дүүргээгүйшүүлдэ үнгэрhэн найман hарын туршада (167 предприяти болон эмхи зургаанууд) 57 мянган түхэригэй яла түлэхыень дурадхагдаhан байна. Тэрэ тоодо «Забайкаллес» нэгэдэл 9 мянгые, Бурятскагропром—25 мянгые, «Востсибуголь» нэгэдэлэй мэдэлэй предприятинууд — 805 түхэриг яла түлэхэ баатай болоо. Гэбэшье энэ хэмжээн мүнөөдэр аша үрэтэй гэхын аргагүй. Юуб гэхэдэ, харюусалгаяа мартаhан хүтэлбэрилэгшэдhөө бэшэ, харин предприятиhаа энэ яла абтана бшуу.

Ороной металлургическа заводуудай нэгэ жэгдэ хүдэлмэрие хангахын түлөө түмэр түдэгээ хайлуулгада бэлэн болгоод ашаха хэрэгтэй. Манай республикада энэ зорилгоор 9 иимэ предприяти хүдэлнэ. Жэлэй туршада 1500 тонно түмэр түдэгын хаядаhан эндэ хубаарилагдажа, сэбэрлэгдэжэ тушаагдадаг. Гэбэшье үнгэрhэн найман hарын туршада ЛВРЗ, хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй, авиационно, судна бүтээлгын, «Электромашина», Элхиин авто-заhабарилгын заводууд, «Бурятавторемонт» нэгэдэл, Зэдын комбинат түсэбэй ёhоор 27,4 мянган тонно түмэрэй хаядаhа хайлуулгада бэлэн болгоод тушаха hаа, оройдоол 898 тоннодо хүргэhэн байна. Нэгэ иимэ жэшээ дурдалтай. Авиационно завод (директорынь Ю. Н. Кравцов) түмэрэй зоргодоhо жэжэдхэн бутаргадаг түхеэрэлгэтэй аад, зоргодоhон зандань ашана. Ябталдаг тусхай прессынь хүдэлгэгдэнэгүй, түмэр замай вагонуудта оройдоол 20— 30 тонно ашагдана. Түмэр түдэгын хайлуулгада бэлэн болгогдонгүй тушаагдаhанhаа боложо, 50 мянган түхэригэй гарзада эдэнэр ороо. Энэмнай хадаа гүрэнэй зөөридэ эзэн буса хандалгын тодорхой жэшээ мүн шуу.

Дээрэ дурсагдаhан предприятинууд үйлэдбэрие техническэ талаар шэнэдхэн зэбсэгжүүлгын түсэбтөө түмэр түдэгын хаядаhа хайлуулгада бэлэдхэхээр участок болон цехүүдэй барилгые хараалдаггүй, тусхай түхеэрэлгэшье захигдадаггүй байна. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, энэ талаар тодорхой программа хараалагдадаггүй гээшэ.

Түмэрэй хаядаhа болон хара металлнуудай үлэгдэл мүнөө «Вторчермедэй» цехүүдтэ металлургическа заводуудта нэгэ жэгдэ бэшээр ороно. Энэнь үйлэдбэрилэн гаргагдадаг продукциин шанарта муу талаhаа нүлөөлнэ, Мүн автотранспортын миин байха саг ехэ болоно. Жэлэй, кварталай, hарын hүүл багаар түмэр түдэгэ тээhэн автомобильнууд ута оошорто зогсодог, харин эхиндэнь багаар ородог байна. Жэшээлхэдэ, байгша оной январь hарада түрүүшын кварталай түсэбэй 24 процентнь бэелүүлэгдэhэн hаа, март hарада 40-дэ хүргэгдөө.

Хоёрдохёо хэрэглэгдэхэ түүхэй эдые хэрэглэлгын ашаг үрые дээшэлүүлгэдэ түмэр түдэгын шанар шухала арга нүхэсэл болоно. «Вторчермедэй» цехтэ, металлургическа заводуудта узел, агрегат болон бүхэли механизмууд задалагдаагүй зандаа оруулагдана. Энэ хадаа тусхай баталагдаhан 2787-75 ГОСТ-ые бүдүүлигээр хазагайруулhан ушар болоно. Харин тиихэдэ эдэ узел, агрегадуудта дахинаа хайлуулангүй хэрэглэжэ боломо детальнууд бии бшуу. Тиихэдэ буладтай, үнгэтэ металлтай, бусад үлэгдэлтэй шэрэм холигдошоно.

Онсо hайн шанартай булад арадай ажахыда илангаяа хэрэгтэй. Үнгэрhэн найман hарын туршада республикада 2 мянган тонно түмэрэй хаядаhа, онсо hайн шанартай буладай үлэгдэл суглуулагдажа, вольфрам, молибден, никель, үнэтэй сэнтэй бусад металл хэрэглэхэ арга олдоо. Суглуулха, хадагалхадаа тусхай дүримүүдэй сахигдахагүйдэ, үнэтэй сэнтэй болон хоморой шухаг металлнуудай бусадтай холилдоходо ехэ гарза болоно. Бурятскагропром hайн шанартай түмэрэй хаядаhа суглуулха түсэбөө илангаяа хангалтагүй дүүргэнэ. Бүхы дээрээ 15 мянган түхэригэй сэнтэй уридэ оронхой.

Түмэрэй хаядаhа, хара металлнуудай үлэгдэл бэлэдхэлгын шанарые дээшэлүүлхэ шухала, КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй «Түмэрэй хаядаhа болон хара металлнуудай үлэгдэл тушаан бэлэдхэлгые саашадань hайжаруулха хэмжээнүүд тухай» тогтоол дотор энээн тушаа тодоор заагданхай.

Гэхэтэй хамта социалис мүрысөөнэй гурим ёhотоор сахигданагүй. Жэшээлхэдэ, КПСС-эй Железнодорожно райком болон райгүйсэдкомой шиидхэбэреэр Улаан-Үдын ТЭЦ-эй, барилга-хабсаралгын 397-дохи поездын коллективүүдтэ байгша оной түрүүшын хахадта дамжуулгын Улаан туг барюулагдаhан юм. Теэд эдэ коллективүүд түмэрэй хаядаhа тушааха түсэбөө дүүргээгүй байгаа. Мүн лэ Кабанскын хэлхээ холбооной узелда түрүү hуури олгогдохо ёhогүй байгаад олгогдоо. Сэлэнгын районой түрүүшын hууридa гараhан 10 предприятиин 50 процентнь түсэбөө бэелүүлээгүй гэжэ элирээ.

hургуулинуудай hурагшад, пионернүүд, комсомолшууд бага бэшэ түмэр түдэгэ суглуулдаг юм. Гэбэшье суглуулhаниинь ехэнхидээ hургуулиин газаа хэбтэдэг, hургуулике шефтээ абаhан предприяти болон ажахынууд «Вторчермедэй» талмайнуудта зөөжэ абаашанагүй. Саашадаа шеф ёhоной туhаламжа үзүүлдэг предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ энэ талаар шанга эрилтэ табихаар болоо.

Алмалта, арьбалалта хадаа экономическа ургалтын арга нөөсэнүүдэй нэгэн мүн гэжэ партиин XXVII съезд дээрэ заагдаа hэн. Горгүйсэдкомуудай дэргэдэ, мүн бүхы предприятинуудта түмэрэй хаядаhанай нөөсэ элирүүлхээр, түсэб дүүргэлтые хинахаар сэг үргэлжын комиссинуудые байгуулха зорилго табинабди. Тиин хүтэлбэрилэгшэдhөө гол түсэб дүүргэлтын түлөө асууhанhaa өөрэгүй эрилтэ табиха хэрэгтэй. Районуудта хүдэлмэри ябуулхаар зуршалагдаhан «Вторчермедэй» түлөөлэгшэд районуудай арадай хиналтын комитедүүдэй штатнабэшэ инспекторнууд байха ёhотой.

Хоёрдохёор хэрэглэгдэхэ нөөсэнүүдые эзэн ёhоор суглуулан тушаажа, арадай ажахыда ашатай юумэ хэхэ хэрэгтэ бүгэдэ хабаатай: түмэр замшад, геологууд, барилгашад, ой модоной, автотранспортын хүдэлмэрилэгшэд, хүдөөгэй ажалшад, гэгээрэлэй органууд гээд тоолоо hаа, олон. Партийна комитедүүд, арадай депутадуудай Соведүүдэй зүгhөө энэ хэрэгтэ шанга хиналта табигдаха бэзэ гэжэ найдагдана. Арадай зөөридэ алмалтатай наринаар хандажа, ороной хүгжэлтые хурдадхалгада өөhэдын хубита оруулха арга манда бии гээшэ.

Ф. ОВЧИННИКОВ,
республикын «Вторчермет» предприятиин директор.

МОДО hУУЛГАНА

Арбан хоёрдохи табан жэлэй туршада нэгэ жэгдээр ажаллахын тула байгша оной түсэбтэ даабаринуудые болзорhоонь урид дүүргэхэ гэжэ шиидэhэн Хурбын ой модоной ажахын коллектив юhэн hарын даабарияа технико-экономическа бүхы дүнгүүдэй талаар үлүүлэн дүүргэбэ. Жэшээлхэдэ, энэ хугасаа соо 704 гектар газарта модо hөөгүүд таригдаhан байха юм. Энэ газарай 454 гектарта hуулгагдаhан модон хожомоо промышленна аргаар ашаглагдажа эхилхэ. Нарhанай болон шэнэhэнэй үрэhэ суглуулха түсэб мүн лэ дүүргэгдээ. Суглуулагдаhан энэ үрэhэн республикын ой модоной ажахынуудта, ороной олон область болон хизаарнуудта эльгээгдээ. Бүхыдөө энэ хугасаа соо дүн хамта 200 мянган түхэригэй хүдэлмэри хэгдэhэн байна.

Ажахын лесничествэнүүдэй коллективүүдэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлhэнэй ашаар иимэ үндэр дүнгүүд түйлагдаа. Мүнөө Агуу Октябриин социалис революциин 69 жэлэй ойн хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсажа, амжалтаяа улам арьбадхана. Ажахы дотор дэлгэрhэн мүрысөөнэй дүнгүүд hара бүри согсологдожо, олондо мэдээжэ болгогдоно. Тиигэжэ Хасууртайн лесничествын хүдэлмэрилэгшэ В. К. Ананьков мүрысөөндэ түрүүлжэ гараа.

Н. ДАМБАЕВ.

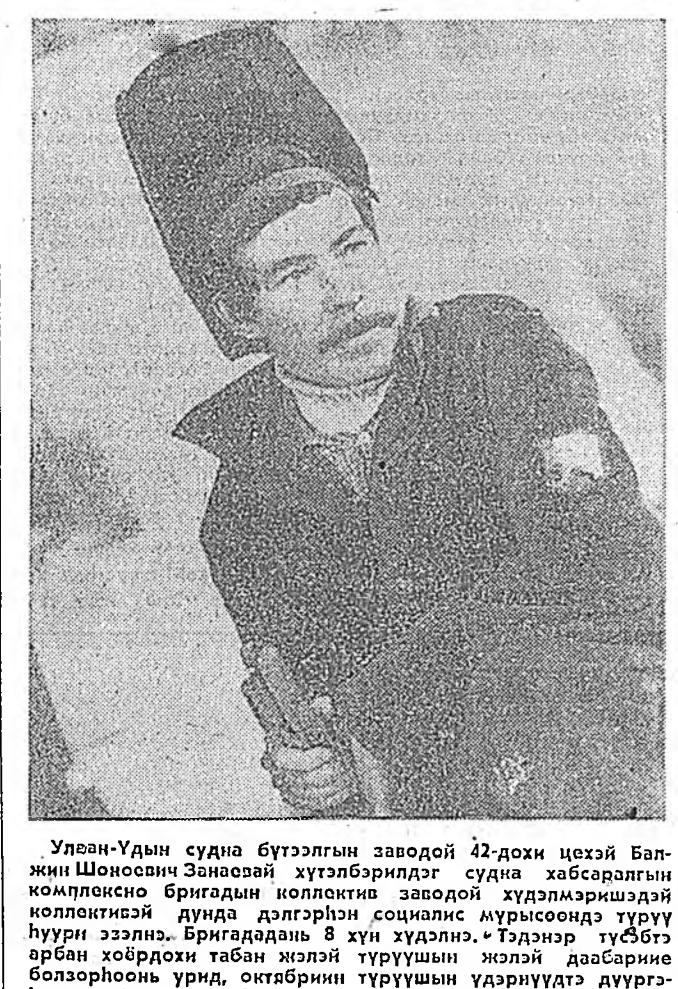

Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой 42-дохи цехэй Балжин Шоносвич Занаевай хүтэлбэрилдэг судна хабсаралгын комплексно бригадын коллектив заводой хүдэлмэришэдэй коллективэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлнэ. Бригададань 8 хүн хүдэлнэ. Тэдэнэр түсэбтэ арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабарие болзорhоонь урид, октябриин түрүүшын үдэрнүүдтэ дүүргэhэн тухайгаа мэдүүлhэн байна. Энэ бригадын гэшүүн Руслан Иннокентьевич Плеханов (зураг дээрэ), дүрбэдэхи разрядай электро-гагнууршан — түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэн юм.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

УРГАСЫН hАЙНДЭР

Тээсгэн намарай наратай дулаахан нэгэ үдэр Хүдэри-Сомон тосхоной үйлсөөр хүн зон олон, хүлгөөтэй хүхюутэй байба. «Хүдэриин совхозойхид энэ жэлдэ hайн ургаса ургуулжа, тэрэнээ богони болзорто хуряажа дүүргээд, таряа тушааха даабаряа амжалтатайгаар бэелүүлбэ» гэhэн лозунг хүнүүдэй анхарал татана.

hайндэр ехэ hонирхолтойгоор, урма баяр бадаруулмаар үнгэргэгдөө. Тэрэ үдэр үглөөнhөө хойшо наран зунайхяар, шангаар шаража, хорёод градус дулаан болоо. Энэнь хүн зониие бүришье баярлуулба. Арбан час багта Хүдэри-Сомоной клубай газаа hайндэрэйхеэр хубсалhан хүхюун зугаатай хүн зон олооро сугларанхай байгаа hэн. Ленинэй нэрэмжэтэ гудамжаар аха дүү республикануудаймнай арбан табан улаан тугхануд уряалан намилзана. Клубай хажууда табигдаhан ендэр дээрэ совхозой директор В. Ч. Раднаев, парткомой секретарь Г. Ц. Зимирев, ажахытай мүрысэдэг хүршэ колхоз, совхозуудаймнай түлөөлэгшэд, КПСС-эй райкомой хоёрдохи секретарь В. Ю. Аширова, райгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо В. Ж. Цыдыпов болон бусад байба. Ажахын парткомой секретарь Г. И. Зимирев hайндэрэй митингые нээжэ, энэ жэлэй ургаса хуряалгада онсо шалгарhан комбайнернууд С. И. Капустин, В. Н. Тайшихин, тракторист Д. Г. Бадмаев, сабшалан уhалагша М. Н. Зимирев, мүн ажахын түрүү хонишод Д. Г. Гендунов, И. Н. Гарматаров, hаалишан Н. С. Сокович, мүрысөөндэ түрүүлhэн хоёрдохи отделениин тракторна бригадын бригадир И. В. Елизов гэгшэдые ендэр дээрэ гарахыень уриба. Альга ташалганай нэрьеэн доро ажалай түрүүшүүл дабhа, хилээмээр угтагдаа. Уран hайханай самодеятельностьда хабаадагшад эдэнэрые амаршалаа.

Саашадаа hайндэрэй хэмжээ ябуулганууд клуб соо үргэлжэлүүлэгдээ. Совхозой директор нүхэр Раднаев тобшо элидхэл хэжэ, ажалшадайнгаа ямар амжалта түйлаhан тухай хөөрэжэ үгөө.

Ажахы энэ жэлдэ 33.900 центнер таряа хуряажа, түсэбөө үлүүлээ. Таряалангай гектар бүхэнhөө дунда зэргээр 18,2 центнер ороohон абтаа. Баян-Улаан гэжэ газартахи полиhоо гектарай 28 центнер таряан суглуулагдаhан байна. Мүн совхозойхид үбhэ хуряажа абаха түсэбөө 140 процент дүүргээ. Хамтадаа 21.600 центнер үбhэн абтаха байгаа hаа, 30.509 центнер hайн шанартай үбhэн хуряагдаа. Сабшалангай гектар бүхэнhөө 27 центнер абтаха аад, дунда зэргээр 37 центнер үбhэн абтаа.

Элидхэлэй hүүлдэ түрүү ажалшадта мүнгэн шангууд, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа. Мүн ургасын урма баярай hайндэртэ Хяагта хотын хүгжэмэй училищиин багшанар хабаадажа, сугларагшадые баясуулба. Хүдэриин дунда, Баян-Булагай найман жэлэй hургуулинуудай багшанар концертдэ хабаадалсаа. Мүн эндэ алтан намарай баян ургаса харуулhан выставкэ олоной анхарал татаба. Хүдэриин райпогойхид өөhэдынгөө буйлуулдаг эдеэнүүдэй дээжые табяа. Арбан долоон зүйлэй хилээмэн, булканууд табяатай байгаа. hургуулинуудай hурагшадай табиhан экспонадууд соохоо Баян-Булагай hургуулиин экспонат hайшаагдажа, hайн сэгнэлтэдэ хүртөө. Тиихэдэ Баян-Булагай hургуулиин hурагшадай ажалай болон зунай амаралтын лагерайхид 1700 гаран хурьгадые харууhалжа, томо болгожо тушаагаад, совхозой зүгhөө телевизор болон 150 түхэриг мүнгэн шанда хүртэбэ.

Тобшолон хэлэхэдэ, ургасын hайндэр ехэл урма баяртайгаар үнгэргэгдөө.

Ф. МАНЖИХАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.
Хяагтын район.

Совет орон дотор

ШЭНЭДХЭН ЗАhАГДАНА

ВОЛХОВ (Ленинградска область), Ороной алюминиин промышленностиин түрүүшын предприяти болохо Волховско завод шэнэдхэн заhагдажа байнхай. Предприятида глинозем гаргаха шэнэ пеэшэн hаянай хүдэлгэгдэжэ эхилээ. Энээнэй урда тээхи пеэшэнгүүдтэ орходоо тэрэ бүтээсэ ехэтэй, алмалтатай юм. Хангадаг хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай эрхэ байдал hайжараа.

— Бидэ энээндэ онсо удха шанар олгонобди, — гэжэ заводой парткомой секретарь Е. Орлов хэлэнэ. Юуб гэбэл, түрүүшын табан жэлнүүдэй үедэ баригдаhан предприятиин байранууд үмхиршэнхэй, станогууд болон технологическа лининүүд хуушаршанхай. Тиимэhээ үйлэдбэрие зогсоонгүй, предприятиие үргэлжэдэнь шэнэлхэ гэжэ хэлсэhэн байгаабди.

Урданай завод хоёрдохёо мүндэлжэ байнхай. Электролизно цех, реакторна узел дууhан шэнэлэгдээ. Сернокислотагай цехэй түрүүшын ээлжээндэ шэнэлэгдэн заhагдахадань, ажалай бүтээсэ дээшэлээ, хүдэлмэриин эрхэ байдал hайжараа, сернистэ газ агаарта багаар хаягдадаг болоо.

Бүри дайнай урдахи жэлнүүдтэ баригда... хэдэн арбаад ... предприяти Лен... ластьдо тоолог... ниие шэнэдхэн з... техникын дэбж... нэй эрилтэнүүд... хүргэхэ зорилго...

БОЛЗОРhОО...

СУРГУТ (Тюме... Хараалагдаhан ... хад жэлээр ур... тымска уурхайн... рэглэгшэдтэ эль... бэ. Нефть дамж... лометр утатай ... барилгашад бол... тушаагаа юм.

Барилгада ха... бригадануудые ... гическа компле... hэнэйнь ашаар ... сорго хоолой ... хороогдоhон б... коллектив нефт... сорго хоолой ... подрядта догов... тай баталhан юм... болон оньhон, ... ехэнхидээ хоё... лаанда хүдэлгэг...

Технологичес... нуудые байгуул... рохи сорго хоо... подрядна арга... ашаар барилгы... дээшэлээ. «Эрт... нэлтэтэйгээр Н... сорго хоолой а... таа.

МОСКОВСКО ОБЛАСТЬ. «Белая дача» совхозой тепличнэ комбинат овощой продуктнуудые Москвагай хүн зондо элбэг дэлбэгээр худалдадаг юм. Шэл хушалтатай энэ огород 60 гектар газар эзэлнэ. Тус газар дээрэhээ энэ жэлдэ 21 500 тонно үгэрсэ, помидор, hонгино болон салат, перец болон бусад Бүхыдөө 15 ондоо ургамалнууд хуряагдаа. «Белая дача» совхозой овощ ургуулагшад үдэр бүри 150 тонно витаминта продукци худалдаанда эльгээнэ.

«Белая дача» совхозой овощ ургуулагшад Ленинградска областиин «Детскосельский» совхозтой социалис мүрысөөнэй хэлсээ баталанхай. Тэдэнэр бэе бэедээ ябалсадаг, мүрысөөнэйнгөө дүнгүүдые согсолдог.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарhаа) совхозой отделениие эрхилэгшэ Т. А. Науменко, Ленинградска областиин «Детскосельский» совхозой бригадир-овощевод СССР-эй Верховно Соведэй депутат Социалис Ажалай Герой В. Р. Паршина «Белая дача» совхозой директор Д. П. Попов совхозой теплицэ соо.

ТАСС-ай фотохронико.

Засагай дээдын зургаануудта

...ДАЛНУУДАА УСАДХАХААР УЯЛГАЛАГДАБА

ургэлтэ туйлаhан байгаа.

Гэхэтэй хамта БАМ-ай барадай участогай хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалга мүнөө үеын эрилтэнүүдтэ хүрэнэгүй. Хойто-Байгалай районой нэгэ хүндэ дунда зэргээр 28 түхэриг 12 мүнгэнэй туйлалга хүргэгдэнэ байгаа. БАМ шадарай зарим сельсо болон поселкодо Соведүүдэй хүн зондо оройдоо 10—15 түхэригэй хэмжээнэй хангалга хэгдэнэ.

Северобайкальск хотын, Нижнеангарск, Шэнэ-Уоян, Кичорэ, Кумара болон бусад тосхонуудай хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудта захялнуудые абадаг салонууд мүнөө үеын эрилтэдэ хүрэнэгүй. [illegible]

[illegible]

...hан горитой дутагдалнуудые усадхахынь Хойто-Байгалай районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. Б. Бужинаевые, Баунтын районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. В. Хингеловые, Северобайкальскын городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. А. Бодровые уялгалаад, ажаhуудалай хэрэглэмжын албанай худэлмэрилэгшэдэй дунда Агуу Октябриин 70 жэлэй ойдо зорюулhан социалис мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхые, ажахын тооссоо нэбтэрүүлхые, урмашуулгын хэмжээнүүдые хэрэглэхые, хүн зондо зохистой байдалаар худэлмэриин график табихые, ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудай байшангуудые бариhые дурадхаба.

Республикын соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй V съездые угтуулан

КОМПЛЕКСНООР ШИИДХЭХЭ ХЭРЭГТЭЙ

Соёл-гэгээрэлэй, үзэл суртал-хүмүүжүүлгын худэлмэриие комплексээр ябуулха зорилго КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүд соо, КПСС-эй ЦК-гай тогтоолнууд соо тодорхойлогдонхой. [illegible]

...сэдьхэлэй талаар хүмүүжүүлгые нэгэдүүлэн, комплексноор ябуулха шухала. Юундэб гэхэдэ, мүнөө үедэ ажалаар хүмүүжүүлгые үзэл бодолой-политическэ гү, али соёлой талаар хүмүүжүүлгэhээ hалгаажа болохогүй бшуу.

КПСС-эй Загарайн райком залуушуулые хүмүүжүүлгын худэлмэриие аша үрэтэйгөөр эмхидхэхэ хэрэгтэ сагүргэлжын анхарал хандуулдаг юм. Районой комсомолшуудай энэ хэрэгтэ оруулhан хубитань ехэ гэжэ тэмдэглэлтэй. Соёлой болон спортын эмхи зургаануудые шефтээ абажа, залуушуулай сүлөө сагые аша туhатайгаар эмхидхэхэ, район соогоо спортын түхеэрэлгэнүүдые олоор бариха, hууринтосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо худэлөө эмхидхэхэ зорилгонуудые партиин райком районой комсомолой организациин урда мүнөө табинхай.

Манай район «Октябриин революциин 70 жэлэй ойдо—тосхон бүхэндэ соёлой болон спортын эрхим эмхи зургаануудые» гэhэн худэлөөнэй эхи табиhан юм. Бии байгаа соёлой болон спортын түхеэрэлгэнүүдые hэльбэн шэнэлхэ, заhабарилха, мүн шэнэ объектнүүдые бариха шэглэлтэй хоёр жэл соо бэелүүлэгдэхэ

[illegible]

Залуушуулай сүлөө сагые эмхидхэлгэ хадаа районой комсомолшуудай саг үргэлжын анхаралда байдаг. hүүлэй хоёр жэлэй туршада районой томо тосхон hууринуудта (Новоильинкэ, Шулуута, Загарай, Горхон, Элхи, Эрхирэг) залуушуулай архидалгагүй кафе болон дискотекэнүүд эмхидхэгдээ. Шэнэ-Бэрээнэй дискоклуб олоной магтаалда иленгаяа хүртэнэ. Тэрэниие Шэнэ-Бэрээнэй заводой комсомолой комитет эмхидхэhэн, мүн худэлмэриинь саг үргэлжэ хинажа, хүтэлбэрилжэ байдаг. Совет дуун, совет хүгжэмшэдэй зохёолнуудые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ зорилго—дискоклубай худэлмэриин гол шэглэл юм. Загарайн соёлой байшанда эмхидхэгдэhэн «Каметон» гэжэ дуунай-инструментальна ансамбль районой хүн зоной магтаал hайшаалда хүртэнхэй. Энэ ансамбль дуунай-инструментальна ансамбльнуудай республиканска харалгада ялаhан алдартай. Байгша ондо «Каметон» ВЛКСМ-эй ЦК-гай эмхидхэhэн «Залуу гвардеец» гэжэ агитпоездын бүридэлдэ Баруун Сибириин хизаараар зохёохы аяншалга хэhэн байна.

Ажабайдалдамнай шэнэ hайхан ёhо заншалнууд бии бо-... гууд спортын тусхай «мэргэжэлтэй» болонхой. Жэшээнь, Загарайн поселогойхид —хүнгэн атлетикэ болон санаар, Шэнэ-бэрээнэйхид—бүмбэгэтэй хоккей, хүнгэн болон хүндэ атлетикэ, волейболоор, онохойнхид — футбол, бокс, hур харбалгаар иленгаяа бэрхэнүүд байдаг.

Онохой, Шэнэ-Бэрээн, Татарский ключ болон Новоильинкэдэ ажалшадай сүлөө сагые аша туhатайгаар эмхидхэхэ hайн арга нүхэсэлнүүд олгогдонхой. Эдэ нютагуудhаа республикымнай спортивна шэнэ халаан ургажа гараа гэжэ хэлээ hаа, алдуу болохогүйл байха. Жэшээнь, Новоильинскын болон Шпалозаводской дунда hургуулинуудые дүүргэhэн Н. Андриевская А. Гробовский хоёр Россин Федерациин санашадай, Н. Попова—hур харбагшадай суглуулагдамал командада абтаhан юм. Физкультура болон спортоор бэеэ hорихо арга нүхэсэлнүүдые олгоhоной ашаар районой предприятинуудта кадрнуудай асуудал амжалтатайгаар шиидхэгдэнэ. Жэшээлбэл, үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада Шэнэ-Бэрээнэй заводто кадрнуудай оролго, гаралга 25 процентhээ 13 процент хүрэтэр доошолоо, «Татарский ключ» уурхайн уп-... улэхэ үүсхэл гаргаhан юм. Бэшэшье hургуулинуудые дүүргэшэд түрэл нютагтаа улэжэ, механизатор, малшан, hаалишан, тугалшанаар худэлжэ байнхай. Тиигэбэшье энэ шэглэлэй худэлмэри үшөөл эмхигүйгөөр, hулаар ябуулагдана гэжэ тэмдэглэлтэй. Кадрнууд тухай асуудал заатагүй шиидхэгдэхэ ёhотой. Юуб гэхэдэ, жэшээнь, Мухар-Талын hүү hаалиин фермын коллективэй hаалишад дунда зэргээр 40 наhатай «Гигант» колхозой hүнэй комплексынхидай дундуур наhан—45, «Дружба» совхозой Хара Шэбэрэй фермын коллективэйхидэйхи аяар 47 наhатай болонхой бшуу. Районой 260 hаалишадай 53-ниинь, 170 хонишодой 19-ниинь, мал адуулагшадай—16-ниинь 28 наhа хүрөөдүй залуушуул юм. Харин гахайшадай дунда иимэ наhанай, нэгэшье хүн үгы гээшэ.

Тиимэhээ шиидхэхэ асуудалнуудnай олоншье, орёошье байна. Партиин Загарайн райком тэдэниие комплекснoор, нягта холбоотойгоор, районой комсомолой организацитай хамта, залуушуулай эдэбхи үүсхэлдэ түшэглэн, шиидхэхээр харааланхай.

В. ТУГУТОВ,
КПСС-эй Загарайн райкомой нэгэдэхи секретарь.

ТАСС ХИЛЫН СААНАhАА

ООН-ой ҮҮРГЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

НЬЮ-ЙОРК. ООН-ой Генеральна Ассамблейн 41-дэхи сесси дээрэ ООН-ой ажал ябуулгын ашаг үрые дээшэлүүлхэ тухай асуудалые зүбшэн хэлсэжэ захалба.

Ядерно-замбуулинай буу зэбсэгэй үе сагта, хүн түрэлтэнэй хүгжэлтэ дэбжэлтын усадхагдаха аюулай тохёолдуулагдажа байхада, ООН-ой үүргэ болон удха шанар улам дээшэлнэ гэжэ СССР-эй делегациие толгойлогшын орлогшо, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо В. Ф. Петровский хэлэбэ. ООН хадаа ниитэ хүн түрэлтэнэй уг зорилгонуудай аша туhада гүрэнүүдэй ябуулгануудые зүсшэн хэлсэжэ бэелүүлхэ, хамтын ухаан бодолые, уласхоорондын олониитын хүсэл эрмэлзэлые бүридүүлэн бэелүүлхэ өөрсэ шухаг түб болохо ёhотой гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Мүнөө, СССР-эй болон США-гай хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалгын Рейкьявигта эхилжэ байха үедэ, бүхы дэлхэйн арадуудта үнэн зүб, аюулгүй байдал хангаха гээшэ тон шухала удха шанартай юм. hүүлэй жэлнүүдтэ тохёолдуулагдажа байhан шахардуу шанга байдалые зайсуулха, дэлхэй дээрэ ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зогсоохо, тэрэниие замбуулинай дайдада гаргалгые болюулха, дайнай аюулые hуларуулха, гүрэнүүдэй хоорондохи этигэл найдалые бэхижүүлхэ гээшэ ООН-ой уялга болоно.

Сэрэгэй, политическэ, экономическа ба гуманитарна асуудалнуудаар уласхоорондын амгалан тайбан болон аюулгүй байдал хангаха гурим тогтоохо зорилгын табигдахада, ООН-ой үүргэ, харюусалга улам дээшэлнэ.

ООН-ой үүргые доошонь дараха гэhэн hэдэлгэнүүдые хара амяа харагшад hүүлэй үедэ гаргаhан байгаа. Энэнь зүрхэ сэдьхэл ехээр худэлгэнэ гэжэ совет түлөөлэгшэ мэдүүлбэ.

Норвегиин болон Бразилиин түлөөлэгшэд юрэнхы хөөрэлдөөнүүд дээрэ үгэ хэлэхэдээ, мүнөө үеын орёо шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ, эмхидэ тохёолдуулагдажа байhан бэрхэшээл түбэгүүдые гаталан дабалгада ООН-ой үүргэ болон харюусалгые, тэрэнэй оруулдаг хубитые дээшэлүүлхэ шухала гэжэ мүн лэ тэмдэглээ.

ООН-ой ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЫЕ ШЭНЭ БОЛЗОРТО ТОМИЛБО

НЬЮ-ЙОРК. Хавьер Перес де Куэльярые (Перу) шэнэ табан жэлэй болзорто —1987 оной январиин 1-hээ 1991 оной декабриин 31 болотор ООН-ой Генеральна секретаряар томилхо тухай Аюулгүйн Соведэй дурадхалые ООН-ой Генеральна Ассамблей пленарна заседани дээрээ нэгэн дуугаар hайшааба. Нютаг нютагуудhаа ООН-до ородог бүлэгүүдэй түлөөлэгшэд, Генеральна Ассамблейн 41-дэхи сессиин түрүүлэгшэ, Бангладешэй гадаадын хэрэгүүдэй министр Хумайюн Рашид Чоудхури уласхоорондын эмхидэ ехэ нэрэ хүндэтэй элитэ мэдээжэ политическэ ажал ябуулагшые халуунаар амаршалба.

Белоруссиин ССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Е. Гуринович ООН-до ородог бүлэг социалис оронуудай үмэнэhөө үгэ хэлэхэдээ, дэлхэй дээрэ амгалан тайбан ба аюулгүй байдал хангахын, хүгжэлтэ дэбжэлтэ түйлахын аша туhада социалис хани нэгэдэлтэ гүрэнүүд ООН-ой Генеральна секретарьтай, ООН-ой бүхы гэшүүн-гүрэнүүдтэй элдэб янзын, үрэ түгэс холбоо барисаагаа үргэлжэлүүлхээр бэлэн байhанаа батална гэжэ тэмдэглээ.

ООН-ой Генеральна секретариин тангариг үгөөд, Х. Перес де Куэльяр ядерна буу зэбсэгүүдые усадхахын тула бүхы хүсэлэл оролдолгонуудаа гаргахыень уряалба.

Ив. ОЧОРОН

ХЭН ЗЭМЭТЭЙБ?

(Журналистын дэбтэрhээ)

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь октябриин 11-нэй номерто).

Үхэhэн хүнэй бэедэ мүрдэгшэ дахин дүтэлөөд, Соловьевые дуудажа, шэхэндэнь шэбэнэн hагад юушьеб даа хэлэбэ. Тэрэнь тээ саана байhан бүлэг худэлмэришэд тээшэ ошобо. Бүлүүр станциин ханые түшэн hагад, нэгэ бишыхан нүхэн соо хэбтэhэн үхэhэн хүнэй бэеые Баиров өөрөө дахин наринаар шэнжэлжэ оробо. Тойроод — шулууни нүүрhэнэй тооhон хиидэнхэй, шорой шохой, шулуун... Эндэ хэбтэhэн хүниие анхаран олохоньшье бэрхэ шахуу. Юрэдөө, үхэhэн хүнэй бэе бага бохиид гээд, тэрэ нүхэн соогоо таарамжатайгаар өөдөө хараад хэбтэбэ. Магад, алаад, эндэ асаржа, зорюута энэ нүхэн соо хаяа гү — мэдэхын аргагүй. Энээн тухай Баиров ухаагаа гүйлгэхэ хүсэлгүй. Хожом, хожом...

Үхэhэн хүн хүбэнтэй хара хүүртигтэй, сагаан hудалтай шэнээргэ хара костюмтай байба. Үмдэниинь hээы гуталайнь эбхэмэл түрии руу оронхой. Малгай бээлэй хоёрынь ойро тойрон олдобогүй. Хүүртигэйнь зүүн хармаанhаа шанар hайнтай колбаса, харин баруун хармаанhаань «Север» гэжэ папиросой үйрэнхэй саарhан багса гаража ерэбэ. Костюмайнь дотор хармаанда 3 түхэриг 42 мүнгэн, тиихэдэ газаа хармаандань hая задалагдаhан «Беломор-канал» байба, Үмдэнэйнь баруун хармаанhаа балайшье шэнэ бэшэ хамарай пулаад гаргаад, папиросонууд дээрэнь табиха үедөө, Баиров эхэнэр хүнэй оог сонособо. Эрьежэ харахадань, тээ саанахана hүгшажа байhан эхэнэрые хоёр хүн hүгаданхай зогсобо. Худэлмэришэдтэй хөөрэлдэжэ байhан Соловьев Баировтай нюур нюураа харалсаха зуураа, тэрэ эхэнэрые саашань абаашагты гэhэн тэмдэг үгэбэ. Ушарынь — эхэнэрэй үй-хай ажалдань hаад хэхэ байгаа бшуу.

Энэ бархиржа байhан эхэнэр үхэhэн гү, али алуулhан Жарниковта сэхэ хабаатай гэжэ мүрдэгшэ ээлүүдгүй ойлгобо ха. Теэд хэниинь хаб? hамганиинь гү, али эгэшэ дүүнь гү? Зүүн хармаанhаань багса зуруул гараба. Зүүн гарайнь сарбууhаа «Победа» гэжэ час hугалан абаба. Эдэ бүгэдэhөө бэшэ юумэн тэрэнэй бэедэ байбагүй. Тэдэниие газетын саарhан соо нягтаар орёогоод, Баиров өөрынгөө портфель руу хэжэрхибэ. Удаань гараа хармаандаа хээд, урагша-хойшоо алхаласагааба. Удаань мүнөөхил газай станци соо орожо, бээрэhэн гараа тэниилгэн байжа, судебно-медицинскэ экспертизын нэрэ дээрэ тусхай саарhа бэшэжэ, Жарниковай үхэhэн бэеые Соловьев Сарматов хоёрой харууhан доро морг эльгээбэ. Ябуулхынгаа урда тээхэнэ эксперт, милициин майор Носковые дахин дуудажа, дахин нэгэ талаhаань Жарниковай бэеые буулгуулба. Баиров шэнэ юушьеб олоол хаш.

Соловьев Сарматов хоёрой ябаhан хойно Баиров портфель сооhоо рулеткэ гаргажа, Жарниковай хэбтэhэн нүхэнэй гүнзэгые, утые хэмжэжэ абаба. Тиигээд бүлүүр станциин тойрон ябажа хараба. Удаань шулуун нүүрhэ дамжуулдаг эсэхэдын дэргэдэ нэгэ хирэ абяагүй зогсобо. Мүрдэгшын энэ ябадал шэлэй заводой худэлмэришэдэй ой ухаанда огто оилгогдошогүйшье байжа болоо, теэд юрист хүн мэдээл бэээ гэжэ тэдэнэр таамаглаа hэн.

Тэрэнэй удаа Баиров заhабарилгадажа байгаа газай станциин үйлэдбэриин цех ошожо, досоохиинь шагаажа хараба. Зүгөөр оробогүй, Хоёр станциин хоорондуур малтаатай гүнзэгы траншей дээрэ табигдаhан хёосо дугы дээрэ бусаха замдаа зогсоод, мүнөөхил рулеткэ гаргаба. Нюураараа гэршэлхэеэ эрэгшэд мүрдэгшын юу хэжэ, яажа байhые бүришье ойлгохоёо болибо. Баиров инженер бэшэ ха юм, траншейн гүнзэгы тэрээндэ ямар хамаатай байнтайб?

Мүнөөхи арадай заседатель болодог шара hахалтайхан хүбүүнэй туhаламжаар хоёр станциин хоорондохи зайе мүрдэгшэ хэмжэбэ. Энэнь баhа ямар удхатай гээшэб? Мүнөөхил газай станциин үйлэдбэриин цех тээшэ хараад нэгэ бага зогсоhонойнгоо удаа, хёосо дугын үргэниие мүнөөхил рулеткээрээ хэмжэбэ. Тиигээд лэ нюураараа гэршэлхэеэ эрэгшэдтэ хандажа:

— Гэртэ ороё. Дулаасая, намай дахажа, нилээд дааргаба ёhотойт,—гэбэ.

— Бидэ яашахабибди, үбэлэйхеэр хубсалhан зон гээшэбди. Харин таанад иимэ хүйтэндэ hабар бээлэйтэй, ботинкатай яажа тэсэнэбта?—гэжэ маряатай эхэнэрынь хайрлангаар дуугарба.

— Хүйтэниинь арсашагүйл даа. Дулаанаар хубсалха хэрэгтэй байгаа, теэд яараабди.

— Үхэhэн хүн бодоод гүйшэхэ бэшэ ха юм, яараhанай ямар хэрэг байлтайб?—гэжэ тэрэнь гайхаба.

— Иимэ хэрэгтэ нобшоржо яашье болохогүй.

— Энэ Жарниковай яагаад үхөө гэжэ hананат?—гэжэ арадай заседатель хүбүүн тэсэнгүй hураба. Баиров нэгэ хирэ абяагүй зогсоhонойнгоо удаа:

— Мүнөө дээрээ би таньhаа үлүү юумэ, сэхыень хэлэхэдэ, мэдэнэгүйб,—гэжэ хэлээд, нүгөө хоёроо дахуулан, бүлүүр станциин үүдэ татаба. Тэндэ нилээд дулаасаад hууhан Носковто хандажа, траншейе, дамжуулдаг станциин нюур талые буулгахыень дурадхаад, өөрөө тамхяа гаргажа, гүнзэгыгөөр hорожо эхилбэ. Даараhан хургадынь hаял тэниижэ, досоонь халуу буураажа захалба хэбэртэй.

Хүнэй — сүг худэлдэг байhан нүхэрэйнгөө үхэлые улаан нюураараа гэршэлхэеэ ерэhэн хоёр тухайгаашье тэрэ мартанхай. Тэдэнь газаагуур нилээд удаан ябаhандаа, бүхы бэеэрээ дагжа hүрэнхэйнүүд. Баhал бодолгото хатанги hууна. Хэрбээ арадай заседатель хүбүүнэй энэ мэтэ үйлэ хэрэгүүдтэй сүүд дээгүүр ушардаг байгаа hаа, үшөө далижаагүй гурбан үхибүүдэй эхэ — маряатай эхэнэрнай Жарниковай hамганай үй-хай болошо байhые hанаад, хүби заяан тухайнь шэбшэнэ. Хайшан гээд, яагаад наhа бараха болооб? Ямар хүн алаа гээшэб? Үхибүүдынь үншэн хэнээ үлэбэ ха юм. Ямар хэйратайб даа.

«Теэд хэн гэмтэйб? Түргэн лэ элирүүлдэг hаа»,—гэжэ hанаха зуураа, Баиров руу тэдэ найдамтайгаар хараад абана.

— Зай, нүхэд, худэлжэ эхилхэмнай гү?—гэжэ мүрдэгшэ бишыхан түмэр хүлтэй, саарhан хушалтатай столдо дүтэлнэ.

— Теэд бидэ юу хэхэ болоно гээшэбибди?—гэжэ нюурай гэршэ эхэнэр гайхаба.

— Бэшэхэ гүбдээ. Бэшэ юу хэхэбибди,—гэжэ арадай заседатель хэлээд энеэбхилбэ.

— Зүб даа, хараhан, үзэhэн тухайгаа бэшэхэбди,—гэжэ Баиров баталба.

— Юу хэлэнэ гээшэбта? Бидэнэй hаhааралшье хоёр үзэг холбоогүй хүмби. Теэдшье минии бэшэhэн юумэ саhан дээрэ шаазгайн гаргаhан мүрhөө үйүү тодо байхагүйл,—гэжэ мүнөөхи эхэнэрнай ухаа алдаба. Тиихэдэнь:

— Ехээр, эгэшэ, hанаагаа бү зобогты! — гэжэ нүгөөдэнь hанаань заhаба.— Хараhан, үзэhэн тухайгаа мүрдэгшэмнай бэшэхэ, бидэ юрэл моторлохо гэхэ гү, али гараа табихабди.

Үнэхөөрөөшье, үйлын тохёолдоhон газарые хараhан тухайгаа Баиров тодорхой протокол айхабтар түргэн бэшээд, нюурай гэршэнүүдтэ тоб байса уншажа үгэбэ. Гараа табихадань, мүрдэгшэ тэдэндэ баяр хүргөөд, удаан саг соо дааруулhанайнгаа түлөө үшөө дахин хүлисэл гуйгаад, гарыень барижа хахасаа бэлэй.

* * *

БАИРОВ заводой кадрнуудай таhагта орожо гараха гэжэ шиидэбэ. Юуб гэхэдэ, ахалагша лейтенант Соловьёвой хэлэhэнэй ёhоор, тэндэ Жарниковай hамган мүрдэгшые хүлеэжэ hууха ёhотой hэн.

Нэрээшье, тэндэнь тээ гүша хүрэжэ ябаhан наhанай, нюдэнэйнгөө хабдатар нелбоhоо адхаhан, тиигэбэшье үшөө залуу, сарюун янзын эхэнэр үзэгдэбэ. Тугаархана бүлүүр станциин газаа хоёр хүндэ hүгэдүүлээд hүгшажа байhан эхэнэриин эндэ үнэн бэеэрээ байна гэжэ Баиров ороhоор танива.

Оро ороhоор, Баиров хэн байhанаа, ямар хэрэгээр ерэhэнээ заводой кадрнуудай таhагай даргада элидхэбэ.

— Би таниие танижа байнаб, hуугты наашаа,—гэжэ тэрэнь уриба.—Нүхэр Жарниковатай хөөрэлдэхэ бээт гэжэ hананаб. Энэмнай наhа бараhан худэлмэришэнэймнай hамган гээшэ. Василий Иванович Жарников манай заводой машинно-ванно цехтэ үнинhөө хойшо муу бэшэ тоотой худэлжэ ябаhан юм. Хэрбээ тодорхой мэдээнүүдэй хэрэгтэй hаа, цехэй начальнигые урихабди. hааханa өөрөө эндэ ороод гараа hэн. Тиихэдээ энэ аюулта муухай ушар тухай дуулаад, худэлмэришэднай зэбүүрхэжэ байна гэжэ хэлэнэ hэн,—гээд, тоhогые даагшо үгөө түгэсхэбэ.

Баиров hэнээтэ болонгёор абяагүй hууба. Хэнэhээ иимэ hанал бодол гараа гээшэб? Жарниковай алуулhые хэн лэб баталжа шадахаб? Худал хуурмаг үгэ хүүр мүрдэлгэдэнь охэ hаад ушаруулжа магад шуу.

— Жарниковые алуулаа гэжэ хэн эсэслэн тодорхойлоо гээшэб? Гадна алуулhан тухайнь хүсэд мэдээгүй аад, хэн зэрэб үгэ тараанаб?—гэжэ Баиров кадрнуудай таhагые даагшын хүрин нюдэ руу сэхэ хараад эрндээр асууба.

— Би тонэй асуудалдо харюу үгэхэ эрхэгүйб. Зүгөөр алуулаа гэhэн баталамжые зүб гэжэ hананаб. Үнэхөөрөөшье, Жарников өөрөө ошоод хэрэ хонхор соо хэбтээ бэшэ ха юм,—гэбэ.

Тэрэнэй юридическэ талаараа амаршье бэлэдхэлгүй байhанда Баиров эсэслэн этигэбэ. Тэрээнhээ гадна машинно-ванно цехэй худэлмэришэн Жарниковай алуулhан тухай hураг суу өөрөө тараагаа гэжэ hэжэглэбэ. Магадгүй, зориута тиимэ hураг тараhан бэшэ, харин хөөрэлдөөнэйнгөө үедэ үгэ алдажашье болоо. «Ошонhоо — дулаэ ээдэгтэл, тэрэнь hүхэрээ ааб даа. Эгээ мүнөө Жарниковай hамгантай нарин нягтаар мүрдэгшэ хөөрэлдэхэ ушартай болоод байhанаа гүйсэд мэдэрбэ. Юрэдөөл, энэ урдань hүүгшэ уhа hюдэн болошоhон эхэнэр олохон асуудалдань харюу үгэхэ, мүрдэлгые урагшань дабшуулха хүн мүн ха юм.

— Тимофей Иванович,—гэжэ Баиров кадрнуудай таhагай даргада хандаба.— Татьяна Васильевнатай хөөрэлдэхэ арга олгыт гэжэ гүйхэ байнаб.

Түргэн хубсалха зуураа, тэрэнь эрьелдэжэ:

— Би мэнэ цохүүд соогуур хэрэгэээрээ ябахамни. Татьяна Васильевна туhалха гэжэ бата найданаб,—гээд, өөрөө дэры гаража ошобо.

Гэнтын аюулаар наhа бараhан хүнэй hамгантай юукиьше гэжэ хөөрэлдэхэеэ Баиров ойлгожо ядажа байба. Юуб гэхэдэ, тэрэниие hамааруулха, сэдьхэлыень заhаха ямаршье баримта өөртэнь үгы hэн. Харин энэ эхэнэр олохон таабаридань тайлбари олохо түлхюур өөрөөл барюулха ёhотой гэжэ найдан хүлеэбэ. Тиигэхынь тула тон тодо, тоб гэмэ шэглэлтэйгээр асуудалнуудые hураха хэрэгтэй.

Мүрдэгшэ hуурhаа бодожо, тамхяа носоогоод, Жарниковай hамганда папиросоо дурадхаба. Тэрэнь иимэ дурадхал үнинэй хүлеэжэ байhандал, папиросыень абажа амандаа хээд, тэрэнээ hалганаhан хургануудаараа носоожо, амтархан hоробо. Гайхалтай, энэ ушарынь Баировта шэнэ найдал олгобо. Сээшэдээ үгээ ойлголсожо хөөрэлдэхын эхин тэмдэг мүн бэшэ гээшэ гү?

— Та үсэгэлдэр нүхэртөө хэды сагта хахасаа hэмта?—гэжэ хоолойгоо зөөлэн уянгатай болгоод, ехэл хайхарамжатайгаар Баиров асууба.

Урдамни дүй дүршэлтэй, мэргэжэл түгэс мүрдэгшэ hууна гэжэ ойлгоhон, тэрэ мүртөө энэ хүн минии үйдхар гашуудалые гүн гүнзэгыгөөр ойлгоно, талархалынь мюусагүй гэжэ хоолойнь хухалгаар Татьяна Васильевна тобшолбо. Нүхэрэйнь яажа наhа бараhые тон зүбөөр тодорхойлхо, баримталха хүсэлтэй хэш гэжэ мүн лэ ойлгоо hааб даа. Тиимэhээ бүхы юумые байhан соонь хөөрэжэ үгэхэ уялгада мэдэрhэниинь гайхалтай бэшэ.

— Үсэгэлдэр үглөөгүүр hүүлшынхеэ харалсаа hэмди. Би үглөөнэй 8 сагта ажалдаа ошоо бэлэйб. Харин тэрэм үдэрэй 4 сагhаа, хоёрдохи халаанда ажалдаа гараха байгаа. Тиимэhээл дүрбэтэй Катя басагантаа гэртээ үлөө юм. Гараха дээрээ 110 түхэриг мүнгэ үгөөд, сүлөөтэй хадаа угаалай машина худалдажа абаад, хүүгэдэй наададаг шаргэ дээрэ тээгээд, хүлеэд асараарай гэжэ захяа hэм. Вася дуратайгаар зүбшөөгөө. Харин үдын хоол барихадаа гэртээ ерэхэдэм, бага үнхэй хэбэртэй, нүхэртөө hуугаа hэн. Басагаа хүүгэдэй саад абаашанхай байгаа.

— Нүхэрэйнь нэрэ, обогые мэдэхэ гүт?

— Иван Павлович Гаськов. Манhаа холо бэшэхэнэ hуудаг юм...

— Үргэлжэлүүлэгты...

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

АРСЕНЬЕВЭЙ ЗҮРГӨӨР

ВЛАДИВОСТОК. Уссуриин хизаарай суута шэнжэлэгшэ В. К. Арсеньевтэ зорюулагдаhан выставкэ эндэ нээгдэбэ.

Тайгын зүргэнүүдээр алхалхые, Сихотэ-Алиниин дабаа дабахые эсэшэ сусашагүй аяншалагшын дневнигүүд эндэ ерэhэн хүнүүдые урина. Тэрэнэй глобус болон секундомер эндэ табигданхай. Холын харгынууд тэрэниие олохон мэдээжэ хүнүүдтэй уулзуулhан байгаа, Фритьоф Нансентай хамта Арсеньевэй буулгуулhан хуушан зураг Хабаровскда болоhон баяртай уулзалгые hануулна. Командорско аралнуудаар экспедици ябаад бусахадаа, В. К. Арсеньевэй асарhан Витус Берингын hэлмэ анхарал татана. Удэгейцүүдэй, нанайцуудай, чукчанудай агнууриин хэрэгсэлнүүд эндэ hуурия эзэлэнхэй. Орочой хубсаhа үмдеэд Арсеньевэй буулгуулhан зураг байна. Шэнжэлэгшэ нютагай арад үндэhэтэдэй ажабайдалаар ехээр hонирходог байhан. Суглуулhан ехэ коллекциеэ Ленинградай Гүрэнэй ородой музейдэ дамжуулhан байха юм.

Юрын гуурhатай ручка эндэ дэмы табигдаа бэшэ. Алас-Дурнын хизаар тухай хэдэн арбаад номуудые Арсеньев тэрээгээр бэшэhэн байгаа. Тэдэнэй дунда «Дерсу Узала», «Амба» болон уншагшадта ехээр hайшаагдаhан бусад зохёолнууд оролсоно.

Гайхамшагта аяншалагшэ, литератор, патриот тухай дурсхаалые алас-дурнынхид нангинаар сахидаг. Тайгын Семеновко гэжэ тосхоной hуури дээрэ машина бүтээгшэдэй ажаhуудаг Арсеньев хотын кварталнууд нэмэжэнхэй. «Арсеньевэй зүргэнүүдээр» гэжэ нэрэтэй клубай гэшүүд — мүр мүрдэгшэд бэдэрэлгын ехэ худэлмэри ябуулдаг В. К. Арсеньевэй нэрэмжэтэ хизаар оронoо шэнжэлгын музейн худэлмэрилэгшэдэй бэлдэhэн выставкэ эдэ бүгэдэ тухай бэhэл хөөрэнэ.

(ТАСС).

БУЛТАНАЙ ХАБААДАХА ХЭРЭГ

Мүнөө республика дотор байгаали хамгаалхаар табигдаһан асуудалда «Байгаалиин эдир нүхэд», гэһэн бүлгэм, һурагшадай үйлэдбэриин бригаданууд, һургуулинуудай дэргэдэ байгуулагдаһан лесничествын отрядууд, патрульнуудай гэшүүд, эдир егерьнүүд, -жэ, номин тунгалаг Байгал далайгаа, БАМ-ай зонын оршон тойронхи баялигуудые зүбөөр ашаглаха асуудалаар ехэтэ һонирходог, энэ шухала хэмжээ ябуулгада залуу үетэниие олоорнь хабаадуулжа байха нангин уялгадаа эзэн ёһоор хандадаг болоо хамгаалха бүлгэмүүдтэй суг Байгал далайн эрье, һуурин тосхонуудай газаагуурхиие болбосон түхэлтэй болгохо, хүбшэ тайгада алим жэмэс, һамар суглуулхаяа гарагшадай дунда ойлгуулалмжын хүдэлмэри ябуулалсажа байха хэмжээ ябуулга үнгэргэлсэнэ.

Байгаали хамгаалха бүлгэмэй республикын соведэй президиумэй ээлжээтэ зүблөөн болобо. Зүблөөндэ хабаадагшад Байгаали хамгаалха талаар «Залуушуулай дунда ябуулагдадаг методическа соведэй хүдэлмэри тухай» болон «Байгаали хамгаалха асуудалаар республикын хэблэлэй болон радио, телевидениин комитедэй штатнабэшэ редакцинуудай ябуулдаг хүдэлмэри» гэһэн асуудалнуудые хаража үзэбэ.

Республикын районуудта байгаали хамгаалха бүлгэмүүдэй гэшүүд, комсомолой болон нийтын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд зүблөөндэ байлсажа, дурсагдагша асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаба.

— һүүлэй үедэ байгаали хамгаалха бүгэдэ арадай шухала хэрэгтэ республикын районуудай комсомолшууд, залуушуул болон эдир наһатайшуул эдэбхи үүсхэлтэйгээр, олоороо хабаадалсадаг болоо,—гэжэ ВЛКСМ-эй обкомой секретарь В. Полютов элидхэл хэхэдээ мэдээсэбэ.

комсомол-залуушуулай дружинанууд гол анхаралаа хандуулдаг болоһониинь һайшаалтай. Эдэнэр сүлөө сагтаа байгаали хамгаалхаар бэелүүлэгдэһэн хэмжээ ябуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, уһа гол, сөөрэмүүдые элдэб эсын бог шоройһоо сэбэрлэхэ, ан арьяатанай аймагые хамгаалха хүдэлмэриие олониитын түлөөлэгшэдтэй суг хамта ябуулалсажа. байдаг болонхой.

Байгаалиин баялиг хамгаалха хүдэлмэридэ хүбүүд, басагад олоороо хабаадуулагдажа, районуудай комсомолой комитедүүдтэ туһаламжа үзүүлэн, комсомол болон залуушуулые экологическа һуралсалда, мүн байгаалиин үзэгдэлнүүдые зүбөөр ойлгожо, танижа һургаха хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулалсажа эхилээ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Комсомолой эдэбхитэд байгаали хамгаалха асуудалаар һонирходог эрдэмтэдтэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэй, байгаали хамгаалха бүлгэмүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэй хирэ хирэ болоод уулзалга, хөөрэлдөө үнгэргэгэшэ. ВЛКСМ-эй обкомой методическа соведэй үүсхэлээр СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай дэргэдэ ойн ажахын бага академи байгуулагдаһан байна. Тус академидэ ябадаг 8—10-дахи классуудай һурагшад байгаали хамгаалха ба экологиин шухала асуудалнуудые шудалдаг, эрдэм-шэнжэлгын хүдэлмэридэ хабаадалсажа, өөһэд өөһэдтөө туһатай юумэ ойлгожо, мэдэжэ абадаг болоһон байха юм.

ВЛКСМ-эй Баргажанай, Хурамхаанай, Хойто-Байгалай, Загарайн райкомуудай дэргэдэ байгуулагдаһан методическа соведүүд, багшанарай, хүдөө ажахын институдуудай, лесотехникумэй комсомол-залуушуулай дружинанууд эдэбхи ехэтэйгээр ажал хүдэлмэреэ ябуулжа эхилэнхэй. Мүн Улаан-Үдын 6-дахи техническэ училищиин, Селенгинск поселогой, Гусиноозерскын 22-дохи, 3-дахи училищинуудай һурагшад байгаали хамгаалха хүдэлмэридэ олоороо хабаадуулагдана. Эдэнэр байгаали

ВЛКСМ-эй обкомой лекторнүүд үнгэрһэн энэ үе соо байгаали хамгаалха ба оршон тойроноо ариг сэбэр байлгаха асуудалда зорюулагдаһан олон лекци уншаһан, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэһэн байха юм.

Гэхэтэй хамта Бэшүүрэй, Зэдын, Кабанскын, Хэжэнгын, Яруунын болон комсомолой бусад райкомууд, тэдэнэй дэргэдэхи методическа соведүүд байгаали хамгаалха асуудалда һаналаа багаар хандуулна, арад зоной дунда энэ асуудалда зорюулагдаһан үзэл сурталай хүдэлмэри һулаар ябуулна. Тиихэдэ Ивалгын, Баунтын, Ахын, Тарбагатайн райкомуудта байгаалиин асуудалаар һонирхохо, тэрэниие хамгаалха методическа соведүүд мүнөөдэр хүрэтэр байгуулагдаагүй байһаар гэжэ зүблөөндэ хабаадагшад шүүмжэлээ.

ВЛКСМ-эй обкомой дэргэдэ байгуулагдаһан методическа соведэй хүтэлбэрилэгшэд зүблөөн дээрэ элирүүлэгдэһэн дутуу дунданuудаа ойрын сагта зайсуулха гэһэн тогтоол байгаали хамгаалха бүлгэмэй республикын совет баталан абаба.

Тэрэшэлэн «Буряад үнэн», «Правда Бурятии», «Буряадай залуушуул» газетэнүүдтэ «Хүн ба байгаали», «Түрэл минии Прибайкали» гэһэн тусхай хуудаһанууд, булангууд таһалгарягүй хэблэгдэдэг болоо. Мүн Буряадай телевидени болон радиогой гүрэнэй комитедэй хүдэлмэрилэгшэд байгаали хамгаалгада зорюулагдаһан һонирхолтой дамжуулгануудые хэнэ. Тиихэдэ Загарайн, Кабанскын, Хойто-Байгалай, Хориин болон бусад районуудай газетэнүүдэй хуудаһанууд дээрэ байгаали хамгаалгын асуудалда зорюулагдаһан тусхай хуудаһан, статья, корреспонденцинүүд толилогдоно. Эдэ бүгэдын хажуугаар зарим статья, дамжуулганууд гол асуудалда харюусанагүй гэжэ тэмдэглэгдэв.

Агууехэ Октябриин 70 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаһан эрхим очерк, корреспонденци болон фото-зурагууд, фотоочеркнуудай конкурс 1986—1987 онуудай туршада үнгэргэжэ байхыень республикын газетэнүүдтэ, гүрэнэй телевидени болон радиогой комитедтэ байгаали хамгаалха бүлгэмэй республикын соведэй президиум дурадхаһан байна.

Т. БАДМАИН.

ОКТЯБРИИН КИНОАФИША

ОРОНОЙМНАЙ ТҮҮХЭ ХЭЗЭЭДЭШЬЕ ҺОНИН

Үнгэрһэн үе саг тухай хөөрэһэн фильмүүд жэлһээ жэлдэ олошорно. Ороноймнай кинематографи энэ талаар баян дүршэлтэй болонхой. Агууехэ С. Эйзенштейн энэ түүхэдэ үндэһэ һуури табяа һэн.

Совет ахамад кинорежиссер Александр Зархи «Мосфильм» студида «Чичерин» гэжэ уран һайханай хоёр серитэй фильм буулгаба. Гадаадын хэрэгүүдэй түрүүшын нарком, политик дипломат Георгий Васильевич Чичерин тухай фильмын олоной һонирхол татахань лабтай.

Элитэ ехэ түүхэтэ нюур тухай А. Зархи эндэ түрүүшынхеэ хөөрэнэ бэшэ. «Депутат Балтики», «Двадцать шесть дней из жизни Достоевского» гэхэ мэтэ фильмүүдынь энээниие гэршэлнэ.

ООН 1986 ониие Эб найрамдалай жэл гэжэ нэрлэнхэй ха юм. «Чичерин» гэжэ фильмын экранда энэ жэлдэ гараһаниинь ушартай байха.

Олон фильмүүдээр мэдээжэ болоһон киноактер Леонид Филатов Г. В. Чичеринэй роль гүйсэдхэнэ.

Ядерна дайнай болоо һаа, бүмбэрсэг дэлхэймнай ямаршуу байха заб гэһэн асуудал хүн бүхэниие һонирхуулха зэргэтэй. Научна иимэ асуудал манай ороной кинематографида **«Письма мертвого человека»** гэжэ фильм соо түрүүшынхеэ табигдаба.

Энэ фильм эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ зорюулагдаһан зохёол гэжэ мэдэрэгдэнэ.

Дэлхэй түбидэ алдаршаһан нэрэ солотой эрдэмтэ, Нобелевско шангай лауреат Ларсен — фильмын гол герой — хүн түрэлтэнэй хуби заяан тухай бодомжолходоо, ажабайдалай үндэһөөрөө үгы болохо байһанда юрэдөөшье этигэнэгүй. Энэ образые актер Ролан Быков үнэншэмэ зүбөөр, бэлиг шадабари түгэсөөр наадажа шадаһан байна.

Удаадахи фильм **«Соучастие в убийстве»** гэжэ нэрлэгдэнхэй. Австралиин мэдээжэ уран зохёолшо Д. Уоттеной зохёолоор табигдаһан тус фильм детективэй маягаар табигданхай. Залуухан эхэнэр алуулшаба. Зүүжэ ябаһан үнэтэ зүүдхэлнүүдынь хулгайда абтаһан байба. Зэмэтэ нюурые богонихон сагай турша соо заабол олохо тухай захиралта гараа. Инспектор Брамелл тэрэниие бэелүүлхэ ёһотой...

Мэдээжэ актернууд Ролан Быков, Георгий Юматов, Олег Басилашвили гэгшэд фильмдэ хабаадана. Харин эстон режиссер ба актер Эвальд Хермакюла картинын гол геройн ролиие гүйсэдхэнэ.

М. Горькиин нэрэмжэтэ киностудида буулгагдаһан **«Бармен из «Золотого якоря»** гэжэ фильм хариин гүрэнэй тагнуулшадай хүдэлмэри тухай хөөрэнэ. Зарим залуу хүнүүд өөрөөшье мэдээгүй байтараа, ЦРУ-гай «һабарта» орошохо ушар тохёолдоно.

Хүгжэм дуутай, хатартай зугаатай фильмүүдтэ дуратайшуулда **«Проделки в старинном духе»** гэжэ картина дурадхагдана. Тэрэ А. Толстойн эртын рассказуудаар табигданхай.

Залуушье һаа, яһала мэдээжэ боложо ябаһан актриса Дарья Михайлова Катенькын рольдо наадана.

Журналист А. Зябревай олон очеркын үндэһөөр **«Вот моя деревня»** гэжэ фильм табигдаба. Тэрэ удхаараа хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулагданхай юм. Мүнөө үеын хүдөө нютагта ажаһуугшадай харилсаан, хүдөөдэ табигдадаг асуудалнууд тухай режиссер Виктор Трегубович үйдхартайгааршье, энеэдэтэйгээршье хөөрэнэ.

Колхозойнь хажууда баригдажа байһан мантан томо комбинадһаа боложо, хүтэлбэрилжэ байһан ажахынь муу байдалда орохонь, хайшан гэхэ ёһотойб гэһэн бодолдо түрүүлэгшэ Павел Зузенок үдэр һунигүй абтаба...

Удаадахи фильм залуушуулда ба инаг дуранда зорюулагданхай. 1-дэхи курсын студентнэр хартаабха малтахаяа хүдөө гараба. Петя Карташов хартаабхада гараһан түрүүшынгээ үдэр үндэр һайхан бэетэй, ном ехээр уншадаг Аня гэжэ басаганда тон ехээр дурлашаба. Тэд Аня Карташовые тообошьегүй. Хөөрүү, хүхюу, һэбхишэг зантай, басагадта дурлаһан тухайгаа олондо хамаагүй хөөрэжэ һуудаг Воронцовые Аня шэлэнэ. Тиихэдэнь хороо бусалһан Карташов энеэдэтэйшье, үбэштэйшье ябадалнуудые гаргана бшуу. Харюугай дуран тухай хөөрэһэн энэ фильм **«Сентиментальное путешествие на картошку»** гэжэ нэрлэгдэнхэй. Тус фильмдэ ехэ олон залуу актернууд хабаадана.

«Таллинфильмдэ» буулгагдаһан **«Игры для детей школьного возраста»** гэжэ картина дотор ехэ шухала темэ тайлбарилагдана. «Манай фильмын үйлэ хэрэгүүд хүүгэдэй байшанда үнгэрнэ,—гээд режиссёрнууд Лейда Лайус Арво Ихо хоёр хөөрэнэ. —Эндэ эхэ эсэгын хүмүүжэл үзөөгүй хуби заяанууд хамтаранхай. Бидэ эдэ үхибүүдэй оюун бодолой мүндэлхэ, хүгжэхыень хаража үзэхэ гээ һэмди».

Эстонидохи хүүгэдэй байшангай нэгэн соо фильм буулгагдаа. Тэндэ байһан хэдэн үхибүүнэй бодото намтар картина соо харуулагдана. Энэ фильм харахада, сэдьхэл зүрхэеэ үбдэхэ, үнэн зүрхэнһөө зэбүүрхэхэшье үе байха. Архидалга ажабайдалдамнай ямар ехэ хохидол ушаруулна гээшэб?

һургуулида ороодүй гү. али һая һургуулида орогшодто **«Осторожно, Василёк!»** гэжэ лентэ зорюулагдана. Тэрэ зургаа наһатай хүбүүхэн ба тэрэнэй бишыхан нүхэд тухай ехэ зохидхоноор хөөрэнэ.

Тус фильмые найруулан табиһан режиссёр Эдуард Гаврилов үхибүүдэй кинодо эдэбхитэйгээр хүдэлдэг.

Зургаатай Василёгой ролиие сасуутан Илюша Тюрин гүйсэдхэнэ.

Германиин Демократическа Республикын кинематографистнуудай **«След бобра»** гэжэ фильм мүн лэ эдир харагшадта бэлэг болонхой. Үхибүүдые байгаалида дуратайгаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ фильм ехэ удха шанартай байхаар хүлеэгдэнэ.

Дээрэ бидэ, октябрь һара соо харуулагдаха манай болон бусад социалис оронуудай фильмүүдэй һонирхолтойнууд дээрэнь тогтобобди. Тэдэнһээ гадна США-гай «Даниель», Франциин «Седьмая мишень» гэжэ фильмүүд харуулагдаха гэжэ тэмдэглэе.

В. ПАВЛОВА,
БурАССР-эй Госкиногой ахамад редактор.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Залуу эхэнэрэй зүүдхэлынь хулгайшанай анхарал татаа ха. [«Соучастие в убийстве»]. 2. Хилын харуулай офицер Корецкий Елена Зверева хоёр гайхалтай хүндэ байдалда орошоо. [«Бармен из «Золотого якоря»].

ТҮГЭСХЭЛЭЙ ПАРТИ

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС). Шатараар дэлхэйн түрүү һуури ээлхын түлөө мүрысөөнэй харюугаа абалгын нааданай 24-дэхи партида Гарри Каспаров, Анатолий Карпов шэнэ-индиин хамгаалалта шэлэһэн байгаа.

Түрүүшын 12 ябадалай һүүлээр дэлхэйн чемпион Г. Каспаровай хюлгэ дээрэхи байдал зарим тэды булюу гэжэ тоологдоо һэн. Саашадаа экс-чемпион А. Карпов удаан саг соо бодомжолжо, эгээл зүб ябадал олоод, хюлгэ дээрэхи байдалые тэнсүүритэй болгобо.

41-дэхи ябадалдаа тус парти хойшолуулагдаһан аад, дэлхэйн эрхим бэрхэ хоёр шатаршад наадаяа һэргээнгүй, тэнсэхые зүбшэһэн байха юм. Иигэжэ харюугаа абалгын энэ мүрысөөн Гарри Каспаровай илалтаар дүүрэбэ — 12,5:11,5.

Тэнсүү шанга тэмсэлдэ шүүгдэһэн москвич уласхоорондын гроссмейстер Анатолий Карпов дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө түгэсхэлэй мүрысөөндэ гараха зорилготойгоор ерэхэ жэлэй эхиндэ Москвагай залуу шатаршан Андрей Соколовтой наадаха байна. А. Соколов А. Юсуповые (Москва) илажа гараа.

ЧЕМПИОНДО — ЛАВРОВО ВЕНОК

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС). Шатараар дэлхэйн түрүү һуури ээлхын түлөө һонирхолтой мүрысөөнэй һараһаа үлүү саг соо үргэлжэлһэн «Ленинград» гэжэ концертнэ залай сценэ дээрэ илалта туйлаһан Г. Каспаровта лаврово венок зүүлгэгдэбэ.

Дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө харюугаа абалгын мүрысөөе хаалгын баяр ёһолол дээрэ эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ, Ленсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ В. Ходырев, Уласхоорондын шатарай федерациин (ФИДЕ) президент Ф. Кампоманес (Филиппинэ), мүрысөөнэй ахамад арбитр Л. Шмид (ФРГ) дэлхэйн хоёр дахин чемпион Гарри Каспаровые халуунаар амаршалба.

Ленинградай элдэб эмхинүүд болон предприятинуудай тогтооһон шангууд Г. Каспаровта, А. Карповта барюулагдаа.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛ...

РЕЙКЬЯВИГТАХИ УУЛЗАЛГА Т...

Хойто Атлантикын уудамда оршодог, 240 мянган хүн зонтой гүрэн—Исландиин эрхэтэд орон нютагайнгаа үзэсхэлэн гоёор, нуурнууд болон халуун аршаан булагуудаар, сэбэр агаар болон шуумагүй номгон байдалаар омогорхохо ёһоороо омогорходог гээшэ. Дэлхэйн бүхы заха хизаарнуудһаа ерэһэн корреспондентнүүдэй армиин хэдэн үдэрэй туршада энэ ехэ аралай абяа шэмээгүй байдалые таһалдуулхадань хүн зониинь балай буруушаахагүй байха гээд һанагдана. Октябриин 11—12-то Рейкьявигта юрэ бусын үйлэ хэрэг болобо. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев ба США-гай президент Р. Рейган хоёр эндэ уулзажа, эгээл онсо шухала болоһон асуудалнуудые зүбшэн хэлсэв.

Зүгөөр совет хүтэлбэрилэгшын албанай хэрэгээр США ошолгыень бэлдэлгээр хүдэлмэри хэхэ, бодото уулзалгын урда тээхи түрүүшын уулзалга гэжэ бодомжологдоһоншье һаань, тэрэнэй уг удхань айхабтар ехэ. Мүнөө уласхоорондын политическэ байдалай уларилай аюулда хүрэмэ ехээр, «халашоод» байһан энэ үедэ асари ехэ хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэдэй таатай зохид, хэрэг бүтээмэ эрхэ байдалда һуужа, гансахан совет-американ харилсаануудые бэшэ, харин дэлхэйн ушар байдалнуудые бүхыдэнь зүбшэн хэлсэхэнь айхабтар шухала болонхой.

Америкын Холбоото Штадуудтахи политическэ ба нийтын элдэб ажал ябуулагшад энэ уулзалгада ямараар хандажа байна гээшэб? Эб найрамдалда дуратай американецуудай, США-гай ушар байдал зүбөөр ойлгодог бүхы хүнүүдэй зүгһөө нэгэн адли бүтэмжэтэй хүсэлэй элирхэйлэгдэжэ байһан тухай гүйсэд дүүрэн этигэлтэйгээр хэлэхэдэ болохо байна. М. С. Горбачев ба Р. Рейган хоёрой хөөрэлдөөн буу зэбсэгүүдые хизаарлаха талаар тодорхойгоор үгээ ойлголсохо ябадал туйлаха хэрэгтэ туһалха ёһотой гээд Бридэнпортын университедэй профессор Г. Парсонс мэдүүлээ. 2000 он болотор ядерна зэбсэгүүдые усадхалгада зорюулан, СССР-эй нэгэн талаһаа ядерна туршалгануудые зогсоолго ба эдэбхи үүсхэлнүүд уулзалгые ...

гэрхэ таатай зохид ...
ложо үгэнэ гэжэ тэрэ ...

Америкын Капитолийдэ ...
тухай, бүхыдэнь абажа ...
жэтэй байха гэһэн ...
лөөлэгшэдэй палатын гэшүү...
сон иигэжэ мэдүүлээ: «Зам...
хараа шугам баримтала...
эсэстэ өөһэдынгөө һэлмэ...
орондонь анзаһа абаха ...
рэгтэй. Эсэсэй эсэстэ ...
хай хөөрэлдөө хэжэ эхил...
лоо..

Гэбэшье буу зэбсэгүүдые ...
гаргахые үсэд нэтэрүүлэ...
һайн дураараа һэлмэ ...
һанаа һаа, дан гэнэн ...
лохо. Жэшээнь, США-гай ...
нистр К. Уайнбергер, ...
Р. Перл ядерна зэбсэгүү...
нууд ба «одото дайнай» ...
хай асуудалаар Вашингтон ...
гаа һаа, ямар нэгэ «буулга...
гэжэ хашхаралдаһаар. ...
«харсагануудай» шууян, ...
гуур национальна аюулгүй ...
лаар президентын туһалагша ...
зинский, США-гай гүрэн...
байһан Киссинджер гэхэ ...
гуудай» харата ябуулга...
рюулагдаһан уряа шангаар ...
дото байдалыень абажа ...
лүүлэгдэхэгүйгөөр зорю...
лагдаһан асуудалнуудай ...
гуур онсо шухала асуудал...
хогүйгөөр гудархые дура...

Мэдээжэ сенатор-республи...
филд тээмэндэ конгресс...
лэхэ зуураа, «СССР ба США ...
рондо баталагдан абтаһан ...
эбдэн һалгаахаар бэлэн» ...
ба шадалтай хүсэнүүдэй ...
байһан тухай мэдүүлгэ ...
ландиин нийслэлдэ болохоо...
шухала хөөрэлдөөнэй ябас...
саха арга тэдэ хүсэнүүдтэ ...
хогүй гээд сенатор тиихэдэ ...
юм.

ТЭМСЭЛДЭ БОДОГШОД ГАНСААРДА...

Расистнуудай түрмэнүүдтэ хаагдаад байһан бүхы хүнүүдые үгэ дуугүйгөөр сүлөөлхын түлөө кампани үргэдхэн, Урда Африкын түрмэнүүдтэ хаагдажа байгшадтай һаналаа нэгэдэжэ байһанаа элирхэйлэн харуулга—нацинуудай нэгэдэлэй уялга мүн. Шэг шарайн илгаагаар хүниие доромжолгодо (апартеид) эсэргүү ООН-ой тусхай комитедэй үшөө 1976 ондо дэлхэйн бүхы гүрэнүүдтэ хандуулһан эдэ үгэнүүд мүнөө онсо шухалаар соностоһон зандаа. Урда Африкын политическэ хэрэгээр түрмэдэ хаагдагшадтай һаналаа нэгэдэлгын үдэр болгон октябриин 11-ниие жэл бүхэндэ тэмдэглэхэ гэжэ тус комитет тиихэдэ дурадхаһан гээшэ.

Энэ үдэр арбадахяа тэмдэглэгдэбэ. Үнгэрһэн арбан жэлэй саадахидал адли ЮАР-ай түрмэнүүд хүнүүдээр дүүргэгдэнхэй. Тэндэ хаагдагшад ямар гэм хээб гэхэдэ, өөһэдынгөө түрэл газар дээрэ эзэн байха эрхын түлөө тэмсэлдэ бодоо. Арбан жэлэй саадахидал адли хүнэй гар хүлидэг сахариг, нюдэнһөө уһа гоожуулдаг газ, полициин шиидам сэрэгэй засаг баригшадай хэрэглэдэг гол зэбсэг байһан зандаа.

Хэһээлтын камеранууд соо ами наһаяа алдаһан, залуушуулай хүтэлбэрилэгшэ байһан Стиво Бико, профсоюзай эдэбхитэд Нейло Аггето ба Андриес Радитсела, журналист Лака Кутумела болон бусад демократуудай нэрэнүүдые уласхоорондын олониитэ шаналан дурдаһан зандаа. Түрмын оёорто олон жэлдэ зобожо тулижа байһан Урда Африкын африкан национальна конгрессые толгойлогшо Нельсон Мандельые сүлөөдэ гаргаха гэһэн ...
хүсөөр зэдэлнэ.

Урда Африкын политическэ...
мэдэ хаагдагшадые сүлөөлх...
пани энэ жэлдэ онсо шухал...
хай. Расис журамай хамаг ...
кратида добтолон ороһон ...
кампани хэгдэнэ. Бүхы орон...
ниин 12-һоо онсо байдал ...
Тиимэһээ расизмда эсэргүү ...
баадана ха гэжэ һэжэглэгдэ...
түрмын оёор руу шэдэгдэжэ...

Хэтэржэ ерэхэдээ үхибүүд...
тэдэй» тоодо оруулагдана. ...
нецуудые хааха тусхай лагер...
дана. Һургуулиин хэшээлдэ ...
гүй, расизмда эсэргүү ...
хабаадаһан залуушуулай ой...
сүлөөгэй түлөө тэмсэл тухай ...
лой гаратар хааха, сохихо ...
лагерьнуудай урда табигдаһан...

Урда Африкын патриодүүд...
рондын һаналаа нэгэдэлгэ ...
хиһээ ехээр нүлөөлхы шэн...
Политическэ, экономическа, ...
тивна талаар расистнуудта ...
түлөө хүдэлөөн бүхы дэлхэй...
ехэтэйгээр дэлгэржэ байна. ...
тэ дабшалта доро баруун ...
табигдаһан сэрэгэй засагай ...
тулгууринууд холтижо, унаха...
Иимэ байдалыень гэршэлхэ ...
дэ, ЮАР-та эсэргүү хашал...
хуулиин бэелэлдэ Сагаан байш...
һан хаалтые США-гай конгре...
ха гэһэн шиидхэбэри абаа.

ХУУШАРҺАН РЕЦЕПТЭ...

Англиин урда эрьедэхи курортно Борнмут гэдэг багахан городто оронойнь засагай хүтэлбэридэ байһан консерваторнуудай партиин жэл бүри болодог конференци һаяхан үнгэргэгдэбэ.

Энэ жэлдэ британецуудта тиимэ хараа бодол ойлгуулха гээшэ онсо шухала болонхой. Юуб гэхэдэ, 1988 оной зун Тоориин правительствын түлөөлэлгын болзор дүүрэжэ, политическэ байдал шэнжэлэгшэдэй һанамжын ёһоор, Тэтчерэй кабинет парламентын һунгалтые ерэхэ жэлэй хабар үнгэргөө һаа, барииштахабди гэжэ бодомжолходоо магад. Имагтал энэ бодомжоор хоёр мянга шахуу делегадуудай хабаадалгатай Борнмудта табигдаһан «зүжэгэй» үг удха тодорхойлогдоһон байна. Үни хада хэрэгһээ гараһан хуушан рецептээр оронойнгоо үбшэн экономикые эмнэхые дурадхаһан консервативна кабинедэй гэшүүдэй хэлэһэн үгые депутадуудынь альга ташалгаар угтаа ха юм.

Гэхэтэй хамта правительствын найдабариин буруу байһаниие гэршэлһэн тоо баримтанууд конференциин боложо байха үедэ хэблэлдэ толилогдошоо. Капиталис томо оронуудай экономикотой сасуулан харахада, консерваторнуудай засагай хүтэлбэридэ ерэһэнһээ хойшо Британиин промышленностиин эгээл ехээр хохилолдо ороһониинь Британиин худалдаа наймаанаай палатын ассоциациин элидхэлһээ мэдээжэ болоо.

Оронойнгоо экономикын эдэ бүхы дутагдалнуудые М. Тэтчер ба ...
стрнүүд далдалха һэдэлгэ ...
Тиигэхэ зуураа, экономичес...
гамайнгаа хубилгагдахагүй ...
шье маргалта үлээгээгүй. Гүрэ...
олзо доходтой предприяти...
баяшуулда худалдаха ябадал ...
лэгдэхэ байна.

Вашингтоной политикада ...
алба хэхэ, ядерна зэбсэгүүдые ...
ха, «зүүн зүгһөө дайнай аюул...
гэһэн идхалгада түшэглэһэн ...
политикын хараа шугамда ...
нууд хубилалта оруулха. хэбэ...
руулаа.

Парламентын һунгалтын ...
правительствынгаа дотоодын ...
политикада оронойнгоо хүн ...
гуталгые багадхаха арга конс...
та олдохо ха гү? Тооригин ...
табяашье һаа, тэрэниие бэел...
хэтэй даа. Олониитын һанамж...
дүнгэй харуулһанай ёһоор, ...
ствын бүридэлдэ ородоггүй ...
лейбористнууд ядерна зэбсэ...
нын түлөө, газар дайдаһаа аме...
на ракетэнүүдые гаргахын, ...
экономическа политикые хуби...
лөө политикаараа һайшаалга...
гын талаар түрүүлжэ ябана.

А. ...
Б. Б...
А. СТЕП...

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. Рейкьявигта боложо байһан совет-американ хөөрэлдөөнүүд тухай болон ТАСС-ай бусад мэдээсэлнүүд. «Мал ажал — онсо шухала һалбари»—мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө» — суглуулбари. Мүрысөөндэ хабаадагшын үгэ. «Харюусалгаяа дээшэлүүлэ» — уншагшын түрүү бэшэг.

Хоёрдохи хуудаһанда. Партийна ажабайдал: хүдэлмэриин янза түхэл. «Тушаалаараа туршалга»—Н. Крючковой статья. Үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл. «Юундэ найдана гээшэб?» — З. Николаевай статья. «Правда Бурятии» газетэдэ харюусана»—суглуулбари.

Гурбадахи хуудаһанда. КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэбди. «Социальна зүб шиидхэбэри» — ТАСС-ай материал. Таниие ямараар ханганаб? «Үдын хоол... хилээмэгүйгөөр» —Ан. Климовэй статья. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Бэлиг шадабаряараа шэлэн олоһон мэргэжэл»—А. Коротаевагай статья. Нүхэр тухайгаа. «Һолонго тээшэ»—В. Петоновой статья. «Хүмүүжүүлхэ эрхэ»—Л. Цыбиковагай корреспонденци.

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Время. 9.50—Футболой шэнжэлэл. 10.20—«Приключения Толи Клюквина»—уран һайханай фильм. 11.30 — Хүгжэмэй-багшанарай институдай арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт. 11.55—Баримтата фильм. 12.25—Шэнэ һонин. (12.30 хүрэтэр). 15.30—Шэнэ һонин. 15.50 — Баримтата фильмүүд. 16.40—Й. Сук. Струнна оркестрэй гүйсэдхэхэ серенада. 17.10—«Дом и хозяин» — баримтата фильм. 17.40—«Түүхын һургаалнууд»—тележурнал. **Улаан-Үдэ.** 18.25—Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадта хамтын подряд нэбтэрүүлгын дүй дүршэл тухай. **Москва.** 19.15 — «Хурдадхалга». Киевэй Р. Люксембургын нэрэмжэтэ трикотажна нэгэдэлэй хүдэлмэри тухай. 19.45—«Мүнөөнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». **Улаан-Үдэ.** 20.00—«Байгал» — мэдээсэлэй программа. **Москва.** 20.30 — М. Мусоргскиин «Борис Годунов» оперо. Литвагай ССР-эй Гүрэнэй оперо болон баледэй академическэ театрай зүжэг. 22.00—Время. 22.35—«Борис Годунов» оперын үргэлжэлэл.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35—Байгаали шэнжэлгэ. 3-дахи класс. 9.55 —Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 10.05—«Ород хэлэн». 10.55—«Багашуулда геометри». 11.05 —СПТУ-гай һурагшадта. Физикэ. 11.35, 12.40—А. М Горький «На дне». 12.05—«Эрдэм ухаан ба ажабайдал». 13.10—Ботаника. 5-дахи класс. 13.30 —Түүхэ. 4-дэхи класс. 14.00—Александр Гринтэй уулзалганууд. 14.45 — Информатикын болон тоолон тодорхойлхо техникын үндэһэ һуури. 15.15 —В. Гюго. Ажаябадалайнь ба зохёохы ажал ябуулгынь хуудаһанууд. 16.15—Баскетболоор чемпионат. «Динамо» (Москва) 16.55—Шэнэ һонин. 18.25 — Карелиин АССР-эй Гүрэнэй дуу, хатарай «Кантеле» ансамблиин концерт. **Улаан-Үдэ.** 19.15 — «Б...
соёлой х...
V съездые ...
ба» кинотеа...
нофикаторн...
уулзаха. Мос...
фильмнүүд. ...
гын хорон...
фильм. Ул...
«Уран зура...
киноочерк. ...
нууд. Моск...
лан нойрс...
21.15—Мори...
хоорондын ...
—Время. 2...
интервью п...
сам»—уран ...

Редактор ...
Ц. Б. ЦЫ...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам редактора—2-62-62. отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23 промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95. Собственные корреспонденты: п. Баргузин—91-1-44, г. Закаменск—34-33, п. Кырен—91-7-18, Северобайкальск—35-73, п. Хоринск—55-6-99.

Республиканская типография Госуд... ственного комитета Бурятской АССР ... делам издательств полиграфии и кни... ной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина ... Н-00665, Заказ № 236, Индекс 04...